

N
A
Š

1932 | 33

L·IV·ŠT·7

R
O
D

REŠITEV UGANK V 6. ŠTEV.:

Stolpa: I: j, jod, kosti, Kazimir, lopar, žrd, Vis, robec, siv, uči, sit, krčma; po sredi: Josip Ribičič. — II: roman, Goričan, obešalo, sokol, los, jelen, miš, Nanos; po sredi: Miškolina.

Rebus (Puc): Slovenec, Srb, Hrvat vedno brat in brat.

Rebus (Permè): Kdor ne uboga, ga tepe nadloga!

Križaljka: v o d o r a v n o : Karpati, kar, rt, ki, oje, bor, ta, si, koš, Neretva; n a v pično: Korotan, rk, Pag, ar, Ilirija, tja, kos, Noe, skr, št.

Vse uganke so rešili: Angela Jurančič, Jakopec Alojz, Mojžir Marija, Baša Irma, Zekš Gizela, Družovič Elizabeta, Konrad Sušnik, Ferdinand Ketiš, Stelka Pučko, Mlinarič Marija, Kranjc Matilda, Tomaž Simonič, Dobaja Alojz, Bela Ana, Kuhovec Anica, Ludvik Cuček, Lidija Peric, Zora Golob iz Sv. Trojice; Rainer Bruno, Krmelj; Lorger Viktor, Slov. Bistrica; Košič Olga, Celje; Draga Vendramin, Lapor; Rosina Marjan, Brežice; Kramberger Stanko, Majerič Friderik, Fradi Jožef, Sv. Trojica; Šprah Karolina; Mrak Franc, Vrhovec Joži, Herman Viktor, Jereb Peter, Litija; Vajdič Janez, Sv. Trojica; učenci in učenke šole v Bevkah; Joško in Anica Anko, Jezersko; Trojar Zmaga, Slov. Javornik; Golob Janez, Klemenčič Hedvika, Ovnik Frančiška, Primskovo; Matičič Milena, Marica Bešter, Kamnik; Marijan Urek, Zag. ob Savi; Kramarič Zalka, Crnomelj; Mohar Amalija, Zagorje; Jožica Majaron, Borovnica; Jančič Angela, Dravljce; Bono Karčič, Meh Slava, Albin Razdovšek, Josip Štravs, Žalec; Zupan Vlado, Celje; Batstič Cveko, Maribor; Raunik Albert, Jurovci; Rajtmajer Ciril, Slivnica; Slavko Seme, Zalna; Flandja Janko, Novo mesto; Evin Jelovšek, Rogatec; Belka Nešger, Štrasner Pepca, Babč Tončka, Smeh Neža, Orešje; Potrč Ludvik, Ptuj; Cuš J., Meznarič F., Janžekovič J., Sv. Lovrenc; Filipič Marjan, Novo mesto; Ciril Pogačar, Kamnik; Janko Marinič, Sv. Urban; Marica Siper, Lapor; Jelenc Melka, Maribor; Zupanc Franja, Griže, Kos Angela, Rataj Matilda, Kodrič Pavla, Pepelnak Viktorija, Sv. Jurij.

P o 3 u g a n k e : Lavrič Zlatko, Ribnica; Anton Berdnik, Zg. Bistrica; Anica Živko, Maribor; Spendl Zvonko, Pristovnik Stanislav in Franca, Radvanje; Ronko Edvard, Litija, Pogorevc Marica, Maribor; Marjan Treppo, Brežice; Schiffrer Savo in Pokorn Franc; Luskar France, Maribor; Ivan in Anica Urh, Pirniče; Zofka Bečaj, Rakek; Olga Beranič, Pinoza Darinko, Ptuj; Hribar Franc, Bizovik; Joža Medved, Petrovče.

P o 2 i n 1 u g a n k o : Sever Irma, Ptuj; Hofbauer Anton; Beribak Zora, Maribor; Mara Balanč, Višelnica; Brdnik Anton, Zg. Bistrica; Marta Petovar, Ormož; Milko in Branko Pušauer, Sv. Lenart; Bogomir Sirovnik, Breg; Šepec Franc, Milavec Marjan, Brežice; Koščak Rezi, Rozalka Uršič, Krka; Slavica Ovnič, Griže; Bulič Zvonimir, Kranj; Zora Penk, Kranjska gora; Plazl Joško, Skale; Milka Seničar, Hrastnik; Kristina König, Bistra; Hrastovčan Leopold; Golob Vekoslav, Loka; Podkrižnik Anton, Studenci; Oskar Grubelnik, Ptuj; Stirn Savo, Brežice; Plak Mariin, Podsreda; Drnovšek Janko, Kus Marija, Zagorje; Dejak J., Petek A., Andolšek Alojzij, Gruden Franc, Poljanšek Leopold, Silc Edvard, Krže Drago, Oražen Anton, Oblak Stanko, Ribnica; Leskovšek Fredi, Maribor; Tarič Marjeta, N. Kirsanova, Ptuj.

„Naš rod“ izhaja osemkrat med šolskim letom in ga prejemajo naročniki „Mladinske matice“, ki plačajo letno naročnino za list in publikacije „Mladinske matice“ Din 22:50, v 9 mesečnih obrokih po Din 2:50

List izdaja „Jugoslov. učiteljsko združenje“ — sekcija za Dravsko banovino v Ljubljani, zanjo odgovarja Ivan Dimnik

Glavni in odgovorni urednik Josip Ribičič

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica šte. 6

Tisk učiteljske tiskarne v Ljubljani (predstavnik F. Štrukelj)

Vlado Klemenčič:

Prišel bo vuzem

Prišel bo vuzem, prišla pomlad,
zimske skrbi se poslavlajo,
z gričev zelenih, cvetočih livad
nove nade pozdravljajo.

Prišel bo vuzem, prišla pomlad,
rdeča bandera bodo vihrala,
sveta monštranca kot sonček zlat
se bo pred nami bleščala,

Prišel bo vuzem, prišla pomlad,
v srcih nam tiho veselje polje
in kot da nosimo s sabo zaklad,
smo dobre in židane volje.

Fr. Gorše: Velika noč

MED VULKANI IN ATOLI

ČAPUL

Ko so zopet pluli po odprtem morju, je Miha in Micko kmalu minila slaba volja. Kaj bi ju tudi ne! Z vsem so bili založeni, ugoden veter so imeli in le kaka dva tedna je bilo še treba, da dospejo na Fidži otočje. Tam stopijo na prvi parnik, da jih zapelje v Calao. Ne bo jim treba delati, da si prislužijo denar, saj ga jim je dal dobričina Hood.

Ladjica je plula kakor ptica. Široko se je napelo belo jadro od vetra, ki se je upiral vanj in hladil naše potnike. Micka je vsa srečna zopet uživala veličino prirode. Še enkrat bolj jo je veselilo življenje, odkar je stala tik na robu smrti. Le Arijek je bil nekam čudno redkobeseden. Nikdar ni sam začel pogovora. Tudi če sta ga Mihec in Micka kaj vprašala, je le kratko odgovarjal. Večinoma je sedel ob krmilu, gledal v valove in nekaj razmišljal. Nikdar ni bil posebno živahen, a tako mrtev in zamišljen pa tudi ne. Mihec je kmalu opazil to čudno obnašanje. Spočetka je mislil, da je samo hipno nerazporeženje. Ko pa je Arijek postajal vedno bolj tih in zamišljen, ga je vendar-le vprašal:

»Čuj, Arijek! Kaj pa ti je prav za prav, da si tako kisle volje?«

»Eh, nič mi ni,« je odgovoril Arijek in zamahnil z roko. »Saj sem vedno takšen.«

Toda Mihec ni odnehal:

»Ne, nisi vedno takšen! Odkar smo odšli od Hooda, si se ves izpremenil. Ješ malo, govoriš še manj. Si mar bolan?«

Arijek je samo odkimal. Mihec pa se je razjezil. Nič kaj prijazno je rekel: »Saj nisi mevža, Arijek! Govori, povej, kaj ti manjka!«

»Hud čapul me preganja,« je kratko odvrnil. »Umr! bom kmalu.«

Mihec je za nekaj trenutkov na široko odprl usta in oči. Nato je izbruhnil v glasen grohot.

»Umr! Zakaj neki, če nisi bolan. In radi čapula? Pojdi se solit s svojimi čapuli, Arijek. Kolikokrat sem ti že rekel, da so vsi ti čapuli same prazne marnje. Ha-ha-ha!«

»O tem vem več ko ti.« Zdaj je bil Arijek jezen. »So skrivnosti, ki jih ne razume vsak. Zapisan sem smrti in — konec! Žal mi je, da bom vaju moral zapustiti, preden prideta na cilj.«

Dvoje solz se mu je potočilo po licih.

»Ne bodi tako črnogled, Arijek,« ga je tolažil Mihec. »Zakaj neki bi na vsem lepem umrl?«

Toda Arijek je samo nemo odkimal ter ostal še dalje žalosten in zamišljen.

»Od same žalosti bo umrl,« je rekla Micka Mihcu, ko sta sedela na drugem koncu čolna. »Le poglej, saj ni nobenega življenja več v njem.«

»Tega se tudi jaz bojim,« je rekel Mihec. »Tle otočani imajo tako močno domišljijo, da umro vsled nje ali vsled samega strahu pred čari. Ta babjevernost je najhujše zlo za nje. Tako močni, zdravi in odporni ljudje, pa žive v večnem strahu pred čari in duhovi. Tako življenje je naravnost strašno. Sam gospod Hood mi je zadnjič pravil o neverjetnem primeru domišljije. Nekega večera sta se vrnila dva črnca z nasadov domov. Pri vhodu v vas sta srečala belo kokoš na svoji levi, torej srčni strani, kar je še slabše znamenje. Takoj sta odšla k Hoodu in mu povedala, da se jima je javil duh debil-debil ter da bosta še tisto noč umrla. Gospod Hood, ki je imel še malo izkušenj z Melanezijci, je vse skupaj nazval neumnost ter možakarja nagnal. Sredi noči pa

je kakor bomba padel v hišo črni paznik in vpil na vse grlo, da oba moža umirata. Hood je takoj tekel v dotično hišo in zapazil, kako je eden izmed obeh, zdrav in močan človek, še enkrat zasukal oči ter umrl. Drugemu Melaneziju je že tudi bilo na vse kriplje slabo. Razumel pa je še, kaj mu je Anglež govoril. Dal se je tudi na nosilnici prenesti v njegovo hišo. Tam ga je izpraševal vse mogoče in govoril z njim o najrazličnejših rečeh. Ko se je danilo, je dobri Melanezijec popolnoma pozabil na debil-debila in na smrt. Mož je ozdravel. Gospodu Hoodu je bilo žal, da ga niso zbudili vsaj pol ure prej, ker bi na ta način gotovo še drugega rešil. Umrl je iz samega prepričanja.«

»Ali si Arijeku to povedal?« je vprašala Micka.

Mihec je odkimal.

»Povej mu! Mogoče bo pa nehal misliti na te neumnosti. Saj je drugače pameten in trezen fant.«

»Ne verjamem,« je dejal Mihec. »Lahko ima vse dobre lastnosti, v vraže bo še vedno verjel. Poizkusim lahko vseeno.«

Stopil je k Arijeku in mu vso zgodbo ponovil od konca do kraja.

»Tega ne verjamem,« je rekel Arijek. »Kogar sreča debil-debil, mora umreti. Mene je tudi srečal.«

»Kdaj?« sta vprašala Mihec in Micka hkratu.

»Tisti večer, preden smo odšli od gospoda Hooda. Hotel sem iti v hišo, pa sem na pragu srečal belo kokoš. Ni mi prišla nasproti na levi strani, ker bi sedaj že bil mrtev, temveč na desni. To znači, da bom umrl v nekaj dneh.«

Skušala sta ga potolažiti, a nič ni zaleglo. Tako je tudi njima pokvaril dobro voljo. Pet dni so se že neprestano vozili pod ugodnim vetrom. Bližali so se koncu svojega potovanja v čolnu. Mihcu se je zdelo, da se bo le težko ločil od zvestega vozila. Čoln se mu je priljubil kakor bajtarju lastna kočica.

Vedno pogostejše sta se z Micko pogovarjala o bodočnosti. Ugibala sta, kako dolgo se bosta še vozila do pristanišča Suva na Fidži-otočju, kako dolgo bodo od tam potovali v Calao, kako jih bo stric sprejel. Vsak čas sta mislila tudi na Arijeka. Njegovim mislim na smrt se je najbrže pridružilo še domotožje.

Nekega dne je Mihec ponovno pričel razgovor o tem. Rekel mu je:

»Arijek, glej koliko dni je že preteklo, odkar te je srečal debil-debil in spustil svoj čapul na te, a ti še vedno živiš. Ali res nočeš uvideti, da je vse to le prazna slama? Pozabi te neumnosti in bodi dobre volje!«

Nič ni pomagalo. Arijek je ostal trdovratno zamišljen in žalosten. Ker je tudi malo jedel, je hujšal vedno bolj. Mihec in Micka sta bila v resnih skrbeh radi njega. Skusila sta vse mogoče, da bi ga razvedrila. Pela sta mu, pripovedovala pripovedke, govorila z njim o raznih zanimivostih, da bi se raztresel. Ob takih prilikah mu je za hip zažarela iz obraza prejšnja veselost in zopet ugasnila. Micka in Mihec sta sklenila, da ga niti za trenutek ne pustita samega — razen v spanju — da ga tako pripravita ob mračne misli. Sicer je pa Arijek tudi spal slabo. Hipoma se je začel premetavati po ležišču in govoriti nerazumljive besede, kakor bi ležal v najtežji mrzlici. Nekaj pa sta Mihec in Micka le dosegla s svojim postopanjem. Vsaj jedel je zopet kakor poprej. Možno pa je tudi bilo, da je le malo podvomil v moč čapula, ker do tedaj še ni umrl.

Mnogokrat so naleteli med potjo na otoke. Ti so vsaj za nekaj časa spremenili enoličnost morja. Bleščeče je sijalo tropsko sonce na sočno zelenje palmovih vej, nalahno se gugajočih v vetru. Pogledi naših potnikov so se zapihili med poševna stebila, kakor bi za njimi iskali suho zemljo, modre hribe. Toda tega ni bilo. Za ozkim palmovim gajem je zopet ležal ozek pas snežno belega obrežja, zaokroženega kakor srp. Kaj je ležalo med tem belim polkrogom? Isto tropsko sonce je sijalo na smaragdno zeleno jezero. Jezero

sredi morja? Da, kakor jezero je ležala mirna laguna, obdana od srpaste otokove obale. Ves otok gleda iz morja kot veliko vulkanovo žrelo.

»Je-li to res vulkan?« se je obrnila Micika k Mihecu.

»O ne!« ji je odgovoril. »Glej, kako snežnobelo je otokovo skalovje! Zdi se, kakor bi morske pene naenkrat okamenele. Vulkansko kamenje ne more biti tako. Te bele skale so odmrle živalce.

Micka se je na ves glas zasmejala.

»Pojdi no, Mihec,« je rekla, »saj ni danes prvi april. Ta je pa le malo predebela.«

»Ne verjameš?« Mihec je bil skoraj hud. »Arijeka vprašaj, če ni res. Kaj ne, Arijek, da se ne lažem?«

»Mogoče je res, mogoče tudi ne,« je kratko odgovoril vprašani.

»Ah, vidva nevedneža!« Mihec je naredil važen obraz. »To vesta, da žive v morju korale, majhne živalice, kaj ne? Te ne žive posamezno, temveč v večjih skupinah ali koralnih kolonijah, kakor jim pravimo. Vsaka korala obda telo s tanko plastjo apnenca. Ker pa korale niso večne, polagoma odmirajo in od živalic ne ostane drugega ko apnenast oklep. Na teh odmrlih koralah se nasele druge vedno znova, tako da nastane iz odmrlih živalic cela skala. Koral pa je na milijarde. Nasele se na podmorske skale, žive, odmirajo in tvorijo koralne čeri. Morski valovi jih razmetavajo, razjedajo in kopičijo. Vrhnja plast se zdrobi in zmaliči, da ni nič podobna odmrli koralni koloniji. A če jo prekolješ, najdeš v njeni sredi sledove nešteti živalic. Seveda se tak-le otok ne zgradi preko noči. Bogve, koliko tisočev, stotisočev, morda milijon let je treba za to. Sta razumela?«

Micka je nekoliko osramočena molčala. Vedno čemerni Arijek pa si Mihečevega predavanja ni vzel bogve kako k srcu.

»Naj bo kakor hoče,« je rekel. »Tamle se mi zdi, da se bližamo večjemu otoku. Kaj če bi na njem obnovili zalogo vode?«

»Saj imamo vode dovolj,« je ugovarjal Mihec.

»Dovolj je že imamo,« je odvrnil Arijek, »a ni bogve kako dobra. Postana je, mlačna in nič kaj prijetno ne diši. Čemu je ne bi obnovili, če imamo priliko.«

»Pa pristanimo. Toda skozi mangrove se jaz ne bom plazil.«

»Bomo že našli izliv kakega potoka ali reke, da pridemo dalje v notranjost. Poiskati ga bomo morali.«

»Toda na otoku ne ostanemo delj, ko je potreba,« je pristavila Micka.

»Rajši sem sredi morja ko na katerem koli teh negostoljubnih otokov.«

Otok, ki so se mu bližali, ni bil velik. Tudi gorat ni bil zelo, kar je med južnomorskimi otoki redkost. Samo radi tega ni bil videti prijazen, kljub bujnim gozdovom. Pač pa so se krog njegove obale na široko razprostirale nevarne kleči. Na njih se je grozeče penilo morje in je bil pristanek nevaren. Arijek se je to pot izkazal kot izboren mornar. Naj so razljučeni valovi še tolikokrat skušali pognati čoln ob skalovje, vedno je s hitrim obratom krmila spravil ozko vozilo v pravilen položaj in na pravo mesto. Valovi so jih premetavali sem ter tja, da se je Micka v strahu oprijela sedeža. Nekajkrat je voda brizgnila po njih, da so v hipu bili mokri do kože. Arijeka vse to ni oplašilo. Prav nič ni izgubil prisotnosti duha. Preden sta se Mihec in Micka prav zavedla, že so se zibali ob izlivu male reke.

»Mojster si, Arijek,« ga je pohvalil Mihec. »Vso čast delaš svojemu rodu. Med nami belci je malo takih, ki bi znali s čolni tako ravnati ko vi otočani.«

Precej dolgo so morali voziti po reki navzgor, da so dosegli primeren prostor za izkrcanje. Vse do tja je segal prav do rečnega brega gost, neprodiren pragozd. Pitno vodo so kmalu našli. Napolnili so posode in se kmalu zopet odpeljali navzdol po reki, morju nasproti. Zdelo se jim je, da se vozijo sredi najskrbnejše negovanega cvetličnega gaja. Na obeh straneh reke so se vzpenjale po drevju lijan tako na gosto, da so tvorile neprodirno zaveso. V neštetih bujnih barvah so sijali njih cvetovi. Micki so bili posebno všeč kakor kri rdeči cvetni grozdi. Željno se je ozirala po njih.

»Ah, ko bi mogla katerega utrgati!« je zaželela.

Komaj je izgovorila te besede, že je Arijek skočil v vodo in plaval na breg.

»Pusti, Arijek,« je kričala za njim. »Saj nisem mislila tako!«

Toda Melanezijec je ni hotel slišati. Plaval je spretno in urno kakor riba. Prišedši na breg se je oprijel lijan in splezal kakor veverica v njih vrh. Natrgal je cel šop bujno rdečega cvetja ter se kar z lijan pognal v vodo. Z levico je držal cvetje nad glavo, z desnico pa rezal vodo proti čolnu. Micka se mu je hvaležno smejala nasproti.

Hipoma pa je pobledelela kakor stena in se pričela tresti po vsem telesu. En sam, groze poln krik se ji je iztrgal iz prsi. Mihec, sedeč pri krmilu, je prestrašeno vstal in se ozrl. Tudi njemu je za hip zastala kri. Tik za Arijekom je plaval ogromen krokodil. Njegovo odprto, s strašnimi zobmi oboroženo žrelo je vsak hip grozilo zgrabiti Arijeka. V smrtnem obupu je kakor pušica šinil naprej. Toda ostudni kuščar je bil hitrejši. Že skoraj tik pri čolnu je zgrabil Arijeka za desno nadlaht.

»Zbogom!« je zagrgal Arijek. »Moj čapul!«

V tem hipu je Mihec zavihtel težko veslo in udaril krokodila po čeljusti. Žival je izpustila Arijekovo roko in besno udarila z repom po vodi. Mihec je izrabil ta trenutek in potegnil nezavestnega Arijeka v čoln. Krokodil je naskočil še enkrat, a to pot ga je Mihec ukrotil z dobro merjenim udarcem med oči.

Z vso silo sta Micka in Mihec odveslala s kraja nesreče. Ali je res imel Arijek prav? Ali ga je res zadelo prokletstvo debil-debila? Ali je res vse živ-

ljenje na otokih začarano? Ah, kakšne neumne misli! Saj je vse bilo le usoden slučaj. Prvi hip jima je prestani strah vzel vso razsodnost. Šele ko sta ugledala Arijeka, ležečega v mlaki krvi sredi čolna, sta se zavedla strašne nesreče. Izpustila sta vesli, da je reka sama tirala čoln naprej in skočila k ranjencu.

Negibno je ležal na okrvavljenih tleh. Obraz mu je bil pepelnat. V levici je krčevito držal utrgano cvetje. Desnica je bila ranjena na mnogih krajih. Iz zevajočih ran je curljala kri.

»Moj Bog, saj je mrtev!« je prestrašeno zajokala Micka. »In čemu? Radi teh-le cvetov, radi mene. Oh, zakaj sem sploh izustila to neumno željo.«

Izbruhnila je v krčevit jok.

»Saj ni mrtev,« jo je tolažil Mihec. »Srce mu še bije. Samo nezavesten je, ker se je prestrašil in izgubil precej krvi. Hitro mu morava pomagati. Prinesi škatljico z zdravili. Če bi gospod Hood vedel, kako nam je ustregel z njo.«

Mihec je urno in spretno obvezal ranjenega prijatelja. Namazal mu je rane z jodom, obložil z vato in trdno prevezal.

»Ranjen je hudo,« je rekel po končanem delu, »a vendar ne smrtno nevarno. Nobena glavna žila ni prerezana. Le to morava paziti, da se mu rane kako ne okužijo. Sedaj ga pa prenesiva v kolibo in skušajva obuditi.«

Položila sta ga na ležišče ter ga močila s hladno vodo. Kmalu se je pričel gibati in slednjič odprl oči. Začudeno je pogledal na okrog. Ko je ugledal Mihca in Micko, je nekaj zašepetal in se grenko nasmehnil. Nista ga razumela, kaj je rekel.

»Nič ne govori, Arijek,« ga je posvaril Mihec. »To bi ti samo škodilo. Sedaj se moraš paziti, da čim prej ozdraviš.«

»Čapul — debil-debil — umrl — bom,« se je tiho iztrgalo iz Arijekovih prsi.

Mihec je kar poskočil:

»Same neumnosti! Če bi tvoj čapul imel kaj moči, bi sedaj ne ležal v čolnu, temveč v krokodilovem trebuhu. Toda jaz sem posvetil temu mrharju tako, da se mu nikdar več ne bo zljubilo človeškega mesa.«

»Jaz sem kriva, ne debil-debil, da se je to zgodilo,« je pristavila Micka. »Samo moja neumna želja je temu kriva. Še boš zdrav in vesel, Arijek.«

Navrtala je nezrel kokosov oreh in mu dala piti sladko vsebino.

»To te okreпча,« je rekla. »Le pij! In brez strahu, Arijek! Skrbela bom zate in ti stregla, dokler ne ozdraviš.«

Hvaležno ji je prikimal.

Med tem so na vse pozabili. Šele močno zibanje je Mihca opozorilo, da je reka zanesla čoln v morje med kleči. Urno je skočil k veslom. Prestati je moral težko preizkušnjo. Ni bil vajen voditi ladjice po tako razburkanem morju. To je vedno opravljal Arijek. Valovi so jih premetavali kakor bi jih zdaj pa zdaj hoteli razbiti ob skalovju. Ali naj se to res zgodi? Sedaj, ko jih je itak že obiskalo toliko nesreč? Sedaj, ko so bili že na koncu nevarne poti? Mihca je zgrabila jeza. Stisnil je zobe in se zarekel, da ga morje ne sme premagati.

Nekajkrat mu je hotelo čoln nasaditi na čeri. Vsikdar je izrabil ugoden trenutek, napel vse moči ter preprečil nesrečo. Moker od morske vode in potu je končno spravil ladjico na odprto morje. Na ves glas je zavriskal od veselja.

»Tiho bodi!« ga je karala Micka. »Arijek spi, ti pa vpiješ kakor da si ob pamet.«

»Eh, kaj se boš kregala,« jo je zavrnil. »Vesela bodi, da se je vse tako dobro izteklo. Samo nekaj dni še, pa smo v Suvi. Potem pa v Calao. Arijek bo ozdravel, toda gledati morava, da ga ozdraviva tudi na duši. Enkrat za vselej mu morava izbiti vero v čapule, debil-debile in slične bau-baue.«

Otok se jim je vedno bolj odmikal. Ko jim je že popolnoma izginil z vida, se je Mihec znova spomnil požrešnega krokodila.

»Čuj, Micka,« je rekel, »če ni oni ljubeznjivi krokodil poginil, ga gotovo zelo glava boli. Dobro si bo zapomnil današnji dan, čeprav ima trdo butico. Rečem ti, da se je veslo skoraj zlomilo ob njej. Kakor bi ob kamen udaril.«

Micka pa ni mogla biti dobre volje. Ni ji hotelo iz spomina, kako žalostno je pogledal Arijek, ko ga je zagrabil krokodil. Kako ga je pač zbolelo? Sklenila je nekaj teh živordečih cvetov shraniti v večer spomin na strašne trenutke.

(Se nadaljuje.)

Stano Kosovel:

Kadar prihaja Pomlad

*Oho, drevesa — odkod ti vršiči?
Oho, vetrovi — odkod pa ti ptiči?
Kaj jim zobanja do tod je natresto,
kaj jih iz južnih je krajev prineslo —
sonce, ki cvetju je brat?*

*Kdo vam, metulji, pobarval je krila,
kakšna dišava je rože oblila?
Kdo je čebelam potrkal na panje,
da so medene prekinile sanje —
mari kraljica Pomlad?*

*Kakšna, povejte, pa ta je kraljica?
Bele roke ima in rdeča lica?
Kdo ji je mati? Kje se je rodila,
kdo jo oblekel v svilena je krila —
kdo še tako je bogat?*

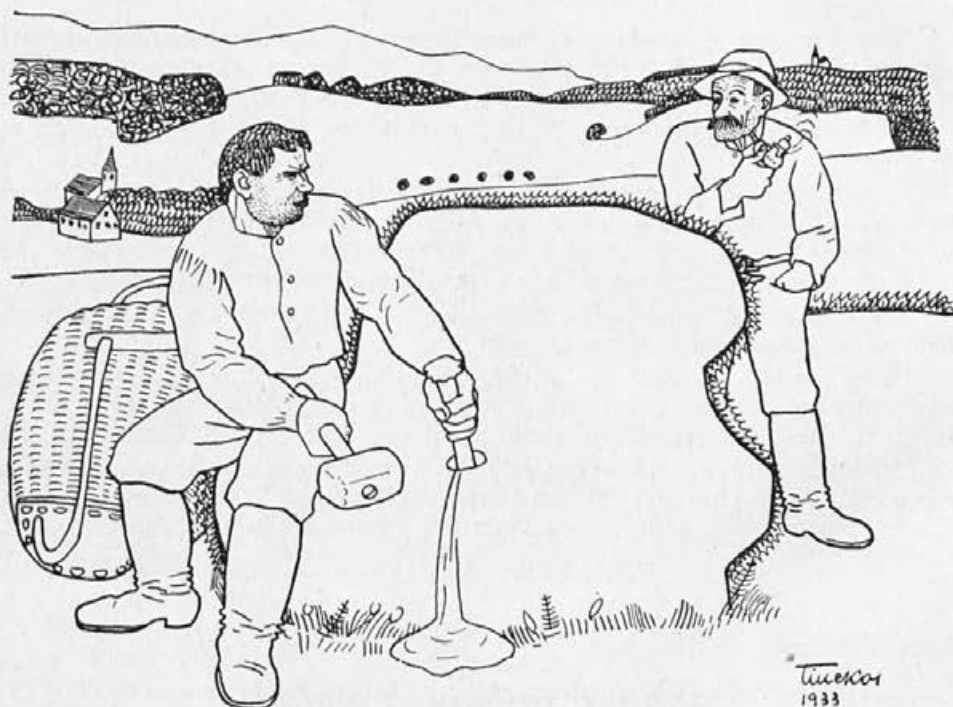
*Ah, kaj bi mučil vas s temi vprašanji,
ko tak opojen je zrak pomladanji!
Vrnil brlog je življenju medveda,
meni odveč sta zapeček in skleda —
jaz grem Pomladi iskat!*

GREGORJA GALJOTA PREŽALOSTNA SMRT

Veseli se je vračal Grega Galjot. Vesel, ker je šel domov, še bolj vesel, ker je pokazal, kaj je in kaj zna. Slava in čast je šla pred njim, slava in čast je ostala za njim. Lipančja vas je kar zastrmela vanj, ko je prestopil prag svoje hiše. Grega Galjot pa je ostal, kakor je bil.

Pomlad je tiho dahnila na Galjotove njive.

Ah, Galjotove njive! Bile so tako njegove; pobožal bi jih bil, nagovoril s toplo besedo, če bi ne bil tako grčast. Zato jih je ljubil po svoje, kakor je znal. Vsako pomlad jih je gnojil, oral in posejal, poleti požel. Ni bilo mnogo, kar je namlatil, ker je bila zemlja plitva in peščena. Najmanj pa je zrasko za vrbjem.

T. Kos
1933

Njiva za vrbjem mu je prizadejala že tolikero trpkih ur. Z muko je vedno pomislil nanjo:

»Da bi te skale nikdar nikoli ne bilo!«

Kakopa, tista nesrečna skala! Prav sredi njivice je čepela in njene korenine so segale menda čisto do pekla. Sleherno pomlad je Galjot kopal in razbijal z železnim betom po njej. Toda nikakor ni hotela postati vsaj za spoznanje manjša, nikakor ne! Vprav narobe: Zdelo se mu je, da je vsako leto večja. Skoro se bo razlezla po vsej njivi.

»Da bi te skale ne bilo,« je vzdihoval, ko je s plugom zadeval ob njo. In tisto pomlad se je odločil, da jo izruje in do poslednjega kamenčka izbrska iz prsti. O, potem bo njiva vredna svojega imena: kar se bo nasejalo, bo tudi rodilo.

Vzel je dolg železen drog in kladivo ter odšel za vrbje. Pust dan je bil; drobna megla je vsepovsod prepredala zrak, da sonca niti slutiti ni bilo. Vse-

naokrog je vladala tišina; še ptiči, kakor da so se pred nečim poskrili; nobe-
nega ni bilo čuti, dasi je bilo prerojenje tako blizu.

V ta sivi molk so zazveneli nenadoma Galjotovi udarci. Z železnim
drogom je vrtal v skalo globoko luknjo. Hotel je skalo razstreliti.

Popoldne je prinesel smodnik in velik ogljarski koš. Pa kakor bi vso
reč Grega najrajši sam na skrivaj opravil, tega ni mogel. Mimo je prisopel
s svojo naduho vsevedni sosed Blaž.

»Firbec neješči!« je pomislil z nevoljo v srcu Galjot.

»Jodeta, jodeta, ali jo boš?« se je radovedno ustavil pred njim kašljavi
Blaž. »Kaj boš pa vendar s košem?«

»Kaj bi z njim! Kamenje bom lovil,« je pojasnil Galjot.

»Kako lovil? Saj misliš skalo razstreliti, mar ne? Kako boš potlej lovil?«

»Vse skupaj bom zagrabil v koš. Kdo bi letal za drobci po njivi in jih
iskal po kotih? Slabih sem že nog in še slabših oči, Blaž!« je še natančneje
povedal Grega, obenem pa pokrival skalo s košem in pripravil kresilni kamen
in gobo. »Lej,« je razlagal, »gobo vtaknem v smodnik, s košem pa pritisnem
skalo, da se ne razleti predaleč!«

Zdaj je šele razmislila počasna Blažova glava, kako in kaj je s to skalo.

»Jodeta, jodeta, ali se ti je pamet res tako skrajšala in opešala, kakor
noge in oči, Galjot? Kaj nimaš vrvice za prižiganje? Ne kuri pod nosom
smodnika, sveta vrata nebeška!«

»Če se bojiš Blažon, da bi se prismojil, kar hitro odpetaj,« ga je od-
ganjal Grega.

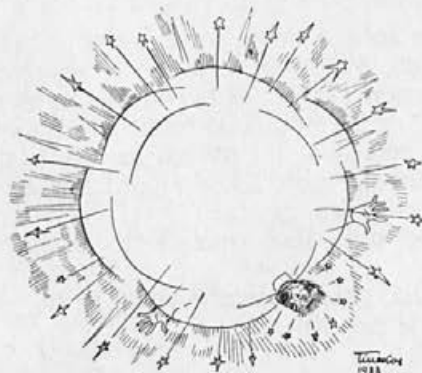
»Poslušaj pa ne sili z butico v ogenj; bodi kot se spodobi, sosed!« Blaž
je z grozo gledal trmastega moža in prosil, milo prosil. A Galjot je bil hud,
pa še zelo hud. Kaj nima nič dela doma, da ga hodi motiti s svojimi pridigami?
O, bo že sam opravil s klado; naj ga kar nič preveč ne srbi. Bo že prijel,
dobro prijel in trdo tiščal koš; dovolj trdno, da ne bo nesreče. Če se pa boji
— no seveda, že prej je dejal...

»Pri kraju si s pametjo. Jodeta, jodeta, še danes ti bo zvonilo,« je pre-
rokoval Blaž in odjavkal s svojim »jodeta« proti vasi. Grega Galjot je med-
tem ukresal iskro v gobo. Nekajkrat je pomahal z njo po zraku, da se je
dobro raznetila. Potem jo je vtaknil v luknjo in z obema rokama trdo objel
koš in tiščal, tiščal...

»Joooj!«

Smrtni krik. Nekaj ogromnega se je razklato globoko doli v zemlji. Tisoč
skalnih drobcev se je razletelo v sivo meglo. Sredi njive se je belila široka,
peščena jama...

Pust pomladni dan je bil. Iz megle je jel pršiti droben dež. Sonca ni bilo.
Ptiči so se molče skrivali po grmovju. Mali zvon se je oglasil v daljni cerkvi...

Vedeti morate, da je Matiček moj prijatelj in moj kum.

Ima srako, črno srako, ki ji je ime Keko, psa, ki je prav za prav psica in mačko, ki požre samo tisto slanino, ki ni na varnem.

Matiček je dober in ljubezniv dečko. Zna zelo lepo igrati na gosli in še lepše komponirati, a njegov Keko ga v vsakem pogledu celo poseka.

O Keku bi vam rad napisal dve, tri vesele.

Matiček je srako vjel pozimi, pristrigel ji je peroti ter jo udomačil.

Keka pa ni dresiral, marveč ga je samo študiral; odtod tudi semtertja kakšna disonanca v njegovih kompozicijah. Pa nič zato! Zavoljo srakinega vpitja ni še nihče umrl, prav tako ne bo, upajmo, nihče umrl zavoljo disonanc v Matičkovih kompozicijah. Pa čeprav ga ni dresiral! Keko je vseeno postal tič, da je malo takšnih.

NAŠ KEKO ZELO LJUBI KOPEL

Da, da, naš Keko se ne boji vode. Sraka se po navadi kopa v potoku ali kaluži, v jezeru ali kateri drugi luži. Če pa živi sraka v boljši rodbini, tedaj ne mara s svojimi sračjimi navadami škoditi dobremu glasu rodbine, marveč se poskuša prilagoditi navadam boljše družbe. Ne vem, če je to kdo ve kako pametno, a sraka je sraka in kdo bi ji zameril? Keko je bil izredno bistre glave. Opazoval je Matička, kako se je kopal v kadi, videl je mamico in očko, kako sta se nerodno obračala v veliki kadi. Po navadi je stal na oknu kopalnice, veselo vreščal ter jih opazoval. Neznansko mu je ugajalo.

Poleg hiše je tekla Soča, a ljudje so se kopali v kadi. V Soči so se kopali konji, osli, krave in voli. Moj Bog, si je mislil, saj Keko ni ne konj, ne vol, osel pa prav ob nobenem pogoju ne! Oslovske navade... ne, ne, rajši ne.

Zatorej je sklenil, da bo posnemal ljudi. Koj na prvi pogled pa je presodil, da je kad zanj prevelika. Po navadi je bila prazna... V kuhinjskem škaflu je bilo vedno dovolj vode. Keko si primernejše kopeli niti misliti ni mogel. Škafl je kakor ustvarjen zanj!

Matiček je prinesel poln škafl vode. Keko je zakročil nad vodo ter se spustil vanjo...

O, joj! Me!la je pela, gospa mama je vpila, Keko — revež! — jih je dobil po grbi... Moral jo je popihati.

Keku je bila vsa ta zabava kljub vsemu močno všeč. Spoznal je, da je nespodobno kopati se pred vsemi. Tudi ljudje se kopajo — vsak zase. Čakal je primerneга trenutka. Ko so vsi izginili, se je spustil v škaf, prhotal po vodi, vreščal, da je mačka spustila kos slanine iz gobca, škropil po kuhinji, da je vprizoril pravo pravcato povodenj.

Kmalu je bil škaf prazen.

Ko se je tako res korenito okopal, je zletel na visoko omaro, počepnil ter pričakoval burje.

Mamica je tako vpila, da jo je moral celo Matiček odkuriti.

Kakšno veselje za našega Keka!

— Kje je ta mrha umazana! Kaj mu vse ne pride na um! Keko, mrha!!

Keko se je muzal...

Gospa mama se je počasi potolažila.

Matiček je prinesel zopet poln škaf vode.

Ta trenutek se je zdel Keku najprimernejši, da dokaže, kako zelo ljubi vodo...

Zaletel se je s silnim vriskom v vodo.

— Keko, keko, keko! je vpil.

Gospa mama pa:

— Keko mrha, mrha, mrha!

Preden je mamica utegnila prijeti metlo v roke, je naš Keko že sedel na strehi nad skednjem ter se sončil...

KEKO JE ZA ŠTEDNJO

Keko ima lastno hranilnico. Keko namreč zaupa samo svoji hranilnici. Štedi vse, kar mu pride pod kljun; vsega ne... Le vse dragocenosti, ki se mu obesijo na kljun. Keko ume krotiti razsipne gospodinje.

Keko je bil naravnost vzoren gospodar, malone nacionalni ekonom. Rad je prihajal v kuhinjo. Nadziral je kuharske umetnije Matičkove mamice. Da jih je včasih skupil, si pač že sami mislite. Pa ni nič zameril. Bil je dobrodušen ter je mamico samo včasih takole mimogrede kavsnil po licu, da ji je priteklo malce krvi...

Nekdaj je mamica kurila ogenj na ognjišču. Pa se ni dal nikakor zanečiti. Porabila je eno, dve, tri vžigalice.

— Oho, si je mislil naš Keko, nič čudnega ni, če gre gospodarstvo rakovo pot, nič čudnega, če bo nekega dne zmanjkalo celó popra in soli!

Naj bo, no! Do tretje vžigalice je mamici potrato prizanesel.

Mamica pa je prižgala še četrto...

— Do tu, samo do tu! Niti ene več!

Zgrabil je škatlico vžigalic ter jo kot blisk ubral skozi okno na streho skednja.

Zaman so ga vsi klicali.

Ponosno je stal na vrhu strehe s škatlico v kljunu

* * *

Po treh letih so prekrili streho.

Pod vsako strešno opeko so našli po eno vžigalico. Našli pa so še marsikaj drugega, n. pr.: srebrno žlicico, zlat uhan, zlato zobno protezo gospodične poštarice ter mašno knjižico z zlatim robom...

KEKO NI NEVLJUDEN; ČE MU KAJ PONUDIŠ, VZAME

Keko je doumel, da je zlato za človeštvo prava nesreča... Zato ga skrrije, če le more; če mu ga kdo ponudi, pa še celó.

Nekega lepega, toplega poletnega dne se je po vasi sprehajal poveljnik fašistične milice. Stopal je moško in samozavestno.

Na mostu nad Sočo je obstal. Na zidu se je sončil Keko.

— O Keko, ti si tukaj?

Keko bi mu bil rad odgovoril:

— Bil sem tukaj že davno pred teboj in bom, verjetno, tukaj, ko jo boš moral ti odkuriti!

Pa mu ni, seve, nič odgovoril, zakaj Keko ne govori mnogo, kar je zelo priporočljivo! Saj pravi tudi naš narodni pregovor: Molčati je zlato. (Zato je nemara na svetu tako malo zlata. Pa saj smo rekli, da je zlato nesreča...)

— Keko, se je fašist dobrikal sraki, glej ga!

Vzel je prstan med palec in kazalec desne roke ter mu ga kazal. Prstan je imel vdelan prekrasen diamant.

— Na, Keko, vzemi ga! No, nič se ne boj! Le vzemi ga! No...

Keko je gledal prelepi prstan, kimal z glavico, se previdno približeval. Kakor da se je hotel prepričati, če ni diamant ponarejen. Ko si je dragocenost strokovnjaško ogledal, je silovito šavnil po diamantu.

Možakarju je ostal med palcem in kazalcem zdrav gorski — zrak ...

Keko pa je ponosno jadral na streho — z dragocenim prstanom v kljunu.

Poveljnik milice je potegnil izza pasu samokres ter ustrelil za srako. Keko, ki je že mnogokdaj opazoval strelske vaje fašistične milice, se ni kdove kako prestrašil.

Rekel bi, da se je skoraj krohotal.

Vendar pa je možakarju, ki mu je najprej prstan ponujal, potem pa za njim streljal, strašno zameril.

Prihodnji dan je nesrečni poveljnik smrčal v travi za Matičkovo hišo. Milica je namreč imela vojaške vaje ... Ležal je vznak. Usta je imel odprta, v ustih svetel, zlat zob.

Keko je nevljudnega gosta opazil s strehe.

Spustil se je v travo. Stopical je previdno, počasi, kakor tat ...

— Prelep plen! si je mislil.

In je kavsnil: kavs, kavs, kavs ...

Zaman. Zob se ni premaknil, a junaškega poveljnika je oblila kri, da je iz vsega grla zavpil.

Keko je kihnil in odletel na streho ...

ROMARJEVI NASVETI

(Zgodba iz starih časov.)

V nekem lepem gradu, od katerega že davno ni ostal niti kamen na kamnu, je živel nekoč bogat vitez. Mnogo denarja je izdal za to, da je iz svojega gradiča napravil res lepo palačo; toda za reveže ni storil niti trohice dobrega.

Pa je prišel nekega večera v grad siromašen romar in prosil viteza za prenočišče. Vitez ga je ostro odbil in dejal: »Ta grad ni gostilna.« Romar pa je odgovoril: »Dovoli mi samo tri vprašanja, pa pojdem dalje.« Vitez mu je dovolil: »Kar vprašaj!«

Romar je vprašal: »Kdo je stanoval pred teboj v tem gradu?«

»Moj oče,« je odvrnil vitez.

Romar je vprašal dalje: »Kdo je stanoval tu pred tvojim očetom?«

»Moj ded,« je odgovoril vitez.

»In kdo bo bival za teboj?« je vprašal romar znova.

Vitez je dejal: »Če bo božja volja, moj sin.«

»Torej,« je rekel zdaj romar, »če biva vsakdo izmed vas v tem gradu samo določeno dobo in pride za njim drugi — ali ste potem kaj drugega kakor gostje? Ta grad je potem res samo gostišče. Ne žrtvuj torej toliko za to, da bi uredil ta grad čim najlepše, ko bivaš tu samo kratek čas. Pomagaj tudi siromakom, da si zaslužiš trajno bivanje.«

Vitez si je te besede vzela k srcu in je potniku dal prenočišče.

Vida Taufer:

Velika noč

*V cerkvi kličejo
zvonovi*

pesem radostno;

*Tople njive in
domovi*

tiho sanjajo.

*Vsak pobožno
in veselo*

praznike slavi,

v vsaki hiši

samo sreča,

le pri nas je ni.

*V sobi na visokem odru
mamica leži,*

*njene ustne so zaprte,
nič ne govori.*

Ne zbudijo je

zvonovi,

tiho, mirno spi.

*Ne posluša naših klicev,
ne odpre oči.*

V vsaki hiši

so veseli,

mamica molči,

v vsaki hiši

sama sreča

le pri nas je ni.

MARIJA KMETOVA:

BUREŽI-BRBRAČI

Srajca (razkačeno): Nak! Če je pa tako, da trpimo prav vsi, pa prav vsi, kar nas je zbranih tukajle, in trpimo le radi tega preklicanega smrkavca in niščeta, bomo pa napravili konec temu!

Hlače (začuden): Konec? Kakšen konec le?

Gumbi: Konec?

Vsi po vrsti? Konec?

Srajca (zagrmí): Da, konec! Maščujemo se! Pokažemo, da nismo šleve! Kaznujemo pobalina — frkolina za večne čase!

Čevlji (zavzdihnejo): Le kako!

Vsi (drug za drugim): Le kako!

Srajca (navesglas): Kako? To vam pa jaz povem! Sleherni izmed nas mora prizadejati fantu toliko bolečin, kolikor jih je bil deležen radi njega

Gumbi: Čujmo, čujmo!

Srajca: Poslušajte, zdaj imam jaz besedo! — Jaz, saj veste, pa kaj, morda niti ne veste ne, ko vas je trpljenje tako poneumilo, hočem reči, potrlo — torej: jaz sem visoka gospa, sem tako rekoč plemiške krvi!

Hlače (mrmraje): Plemiške...

Srajca: Da, plemiške. Moji pradedje so iz Angleškega in ...

Hlače (počasi): Tudi moji ...

Srajca (zavpije): Jaz imam zdaj besedo! Iz Angleškega, da. In ... Kaj sem hotela že reči? Prosim, da me ne prekinjate več! Torej — jaz sem visoka osebnost in sem navzlic vsemu vendarle trpela, čakala, potrpela. A zdaj vidim, da je trpljenje preveliko, da trpimo mi vsi čez mero. Zatorej povem: Tako bom tiščala fanta za vratom, da bo komaj dihal; tako ga bom ščipala po hrbtu, da se bo venomer praskal; tako ga bom vezala pod pazduho in v zapestju, da bo kar stokal. In še vse drugo.

Gumbi: Hm, ta je pa dobra! To bi se dalo izvesti. Kaj menite?

Vsi: Dobro, dobro.

Srajca: Tako bom napravila jaz. Pa vi?

Gumbi: Mi, Gumbi, bomo fantu tako nagajali, da se bo kar penil od jeze. Tiščali ga bomo, ne bomo se dali ne zapenjati ne odpenjati, kar pihal bo. Je prav, tovariši?

Gumbi in Gumbki (enoglasno): Prav, prav!

Modrček: Jaz pa se bom kar razparal in ne bom hotel držati Nogavice na eni strani.

Srajca: Dobro. In kaj menite ukreniti ve, dolge Nogavice?

Nogavice: Ho, me se pa moremo maščevati, kolikor se le hočemo! Takole: ne bomo se dale obuti prav do konca stopala; z gubo bomo fanta tiščale v Čevljih; ves dan bomo lezle navzdol, vrtele se bomo in nikoli se ne bomo pravilno oprijemale méč. Ali bo hud!

Srajca: Prav! Pa ve, častite Naramnice?

Naramnice: No, me, me ga bomo tako žrle v pleča, da bo ves marogast! Tako bomo cincale po ramenih sem in tja, da nas bo moral zmeraj popravljati. In vsak hip se bomo odpenjale, zdaj zadaj, zdaj spredaj. Imenitno bo!

Srajca: Naravnost krasno! Pa vi, ubogi naši Čevlji?

Čevlji: Mi se bomo kar dobro odrezali. Takole: na peti ga bomo ožulili, da bo imel rano in mehur; na prstih ga bomo pritiskali, da bo dobil kurje oko; v gležnje ga bomo rezali in kamenčke bomo spuščali vase, da bo njemu tako, kakor je zdaj nam.

Srajca: Prav dobro! In vi, Trakovi?

Trakovi: Ves dan, ves dan, veste, ves dan se bomo razvezovali, ves dan! Kar znorel bo od jeze.

Srajca (z a d o v o l j n o): Krasno! Pa ve, ljube hlače? Kar nekam tihe ste?

Hlače: Me, glejte, že dolgo smo pri hiši...

Srajca: No — in?

Hlače: In — rade imamo gospoda, gospo in, da, celo fanta...

Srajca (z a v p i j e): Tako!

Vsi g o d r n j a j o.

Srajca: Potem, seveda, moje in naše besede niso za vas. Sram vas bodi!

Hlače: Ali slišite... toliko let smo že pri hiši...

Srajca: Prava reč. Tem več ste pa zato trpele.

Čevlji: Tako je!

Vsi p r i t r j u j e j o.

Hlače: To je res, trpele, pretrpele smo mnogo. Le to smo mislile...

Srajca: Smo jako radovedni, kaj!

Hlače: Boste koj slišali: fant je še tak neumen otrok!

Srajca: Otrok! Ali nas to kaj briga? Otrok! Ta je pa lepa!

Vsi: Ta je pa lepa!

Hlače: Seveda, če že mislite, kajpa, tudi v nas vzkipi sveta jeza. Uf, če pomislim!

Srajca: No, torej!

Hlače: Tako bi ga zmikastile, tako tiščale, tako lezle dol, tako mu nagajale na vse načine, da bi se od jeze jokal.

Posteljica (v k o t u): Joj, joj.

Vsi (s e p r e p l a š i j o): Kaj pa to?

Srajca: Kdo se pa spet pritožuje? Dobro, le sem, da nas bo več! Bomo že ugnali tega svojega mučitelja!

Posteljica: Oh, ne, ne.

Vsi: Ne?

Posteljica: Poslušajte, le za hip poslušajte!

Srajca: Tak kaj?

Posteljica: Takole bi rekla: Jaz poznam boljše fanta ko vi.

Vsi: O, čujmo, čujmo!

Posteljica: Še prav majcen, majcen je bil, ko je ležal v meni. Tak angelček, nebogljenček. Ročice je iztezal, ničesar ni zmogel sam, vse mu je morala napraviti mama. In ni se utrudila. Dan na dan mu je nenehoma stregla, nosila ga okoli, vstajala ponoči in ga imela zmeraj rajši. Vsa se je tresla zanj, čim je le zavekal. Govorila mu je take lepe besede, ljubkovala ga je in kadar je bil bolan in je sitnaril, da bi jo bili videli takrat! Ena sama dobrotja je odsevala iz nje in nikoli nisem mogla razumeti in še danes ne razumem, kako da more mama tako ljubiti svojega otroka. In zdaj? Ali ne vidite, ali ne veste? Kaj niste priče dan za dnem, kako ga ima gospa rada?

Srajca: Njena stvar!

Vsi: Njena! Samo njena!

Posteljica: Preudarite, ne pre naglite se vendar!

Čevlji: Nič, kar molči!

Vsi: Tako je!

Posteljica: Samo to: komu fant bolj nagaja ko meni?

(Tedaj se nalahno odpro vrata spalnice. Vstopi **mati** in gre po prstih do stola. Ondi obstane, narahlo prime Srajco, jo lepo poravna in položi na stol. Prav tako stori z Modrčkom, s Hlačami, z Naramnicami in Nogavicami. Ogleda si še Čevlje in jih lepo postavi pod stol.)

Srajca (se hudo mušno namuzne): No, no, prava reč! Pa se bom vendarle maščevala.

Vsi (so tiho in pozorno z ro v mater).

Hlače (zašepčejo): Ta naša gospa ...

Posteljica: Kako bi mogli ...

(Tedaj zaječi fant v postelji. Mati stopi brž k njemu in ga poboža.)

Posteljica: Ali vidite? Ali vidite? Ali se mati maščuje, čeprav jo fant najbolj muči? In jo muči delj ko nas vse? Ali vidite?

Srajca (se namrgodi): Hm, hm ...

(Fant iznova zastoka in zmedeno pogleda.)

Fant: Mama! Oh, grozne sanje sem imel.

Mati: Kaj pa je bilo?

Fant: Joj, kar strah me je. Kje pa je moja obleka?

Mati: Obleka? Tu je. Kar pomiri se, ljubček moj!

Fant: Mama, obleka, veš, sanjalo se mi je ... Ali je v redu?

Mati (se nasme hne): Zdaj je že, prej pa ni bila. Sem jo jaz uredila. Zakaj pa vprašaš?

Fant: Veš, mama, sanjalo se mi je, da se je obleka maščevala. Da me je ščipala, zbadala, tiščala. Da je bila ko žive stvari. Grozno, grozno je bilo.

Mati: Ko tako grdo ravnaš z njo! Saj ni čudno, če se ti kaj pritakne! Zdaj pa le zaspi, saj si moj. Nič hudega se ti ne bo zgodilo.

Fant (leže in zaspi).

Mati (ga prekriža in poklekne zraven postelje).

Posteljica: Ali vidite?

Srajca: Eh, no!

Posteljica: Kaj naj bi potem mi? Kar prestanemo, ni še nič v primeri z materjo! Koliko mora ona skrbeti, delati, potrpeti! Pa vse odpusti fantu, vse pozabi in ga ljubi, ko da je fant ne bi nikoli užalil. Pa bi se repenčili mi? In bi bili bolj užaljeni?

Srajca: Tako hudo pa spet ni. Seveda, če pomislim ...

Hlače: Če pomislimo, ko smo že tako dolgo pri hiši ...

Srajca: Kar se tiče mene, naj bo, no. Malo bom še potrpe la, pa ne zaradi fanta, ampak zaradi mame, ker sem bila časih njena last in je tako lepo ravnala z menoj. Bodi, da ne boste rekli tako in tako. In vi, dragi moji? Kaj menite?

Čevlji: Če pomislimo ... Zaradi mame, no —

Nogavice: Naj bo —

Gumbi, Naramnice in Modrček: Zaradi mame, pa naj bo.

Trakovi (s tenkim glaskom): Zaradi mame.

(Nato vsi zaspijo.)

Konec.

SLIKARJA VIDMARJA

Nande Vidmar

Brata sta si: Nande in Drago in sta naša slikarja in prav je, da ve naša mladina o njiju kako in kaj.

Ko se je po vojni naše slikarstvo na mah razmahnilo in so se vrstile umetnostne razstave druga za drugo, sta se prvič v družbi bratov Kraljev pojavila oba mlada Vidmarja, ki sta potem stalno tudi samostojno razstavljala svoja dela in se udeleževala vseh večjih in pomembnejših razstav v domovini in inozemstvu.

Rodila sta se: Nande l. 1899, na Proseku in Drago leto pozneje v Sapčjanah. Vendar ju ta dva kraja nič ne vežeta, zakaj kmalu za tem je bil njiju oče, ki je bil železniški uradnik, premeščen v Ljubljano in tu sta preživela vso svojo mladost. Oče jima je kmalu umrl. Preživela sta marsikatero bridko, posebno v času svetovne vojne. Toda vztrajna, kakor sta vedno bila, sta leta 1918. napravila maturo na ljubljanskem učiteljskišči in sta nastopila službo.

Ko sta se tako otrsela za silo največje brige za golo življenje, sta se resno pričela poglobljati v slikarstvo, ki ju je že v mladih letih nadvse

zajelo. Izrabila sta vse proste dni in v daljših počitnicah sta hodila v inozemstvo, kjer sta se izpopolnjevala. (Dunaj, Pariz, Monakovo, Draždane, Praga.) Nekaj časa sta študirala tudi na slikarski akademiji v Zagrebu.

Zdaj vodita šolo v laškem srezu, Nande v St. Lenartu, Drago v Sv. Jederti. To, da živita v hribih, precej daleč od kulturnega središča in pa mnogo dela s šolo, jima napravlja v slikarskem udejstvanju mnogo težkoč. Kljub temu pa moramo občudovati že zaradi tega njuno vztrajnost, saj sta ustvarila poleg zelo uspešnega šolskega dela nepregledno vrsto umetniških del, ki jih je naša in inozemska kritika s priznanjem ocenila.

Najbolj živa in izrazita sta v upodabljanju pokrajine. V zadnjih letih pa sta se uspešno uveljavila tudi kot portretista. Največ del sta izvršila v olju (oljnate barve), zdaj pa sta pričela gojiti tudi lesorez in perorisbo.

Nande Vidmar: Brezje

Ko sem v nekem razgovoru z obema slikarjema dejal, da bi želel še kaj drugega od njiju, ne samo pokrajinskih slik, mi je Drago dejal:

— Kaj meniš, da bo ljudstvo odklonilo lepoto pokrajine? Zanj mora biti lepota sveta prav tako blizu, kakor lepota dela. Zame je goreč plavž enako lep kakor cvetoča roža. V obeh je lepota. V prvem lepota in veličastvo človeškega razuma in človeških rok, v drugem lepota in umirjenost prirode, v kateri živimo.

In ni nič čudnega, če ju je pokrajina tako priklenila. Tisti del slovenske zemlje okoli Laškega, ki se mi zdi eno najlepših trgov v naši deželi, je čisto svojevrstno lep. Če stopite iz Laškega ob bistri Savinji in zavijete v ozko dolinico Reke, se svet zapre s čudovitimi hribi. Ostri so, strmo sekani in žlebasti, kakor da bi jih kdo z neveščo roko obtesal, tako so grčasti. In na teh grčah stoje kmetije, ki so kakor romarji, ki se s palico poganjajo kvišku. Z vrhov pa je čudovit pogled.

Za razvedrilo sta vrtnarja. Gojita kakteje in njuna vrtova sta polna čudovitih rož.

V ateljeju pa je vse polno del: dovršenih, v delu in osnutki. Pripravljata razstavo. Jeseni jo pojedemo pogledat in bomo v »Našem rodu« priobčili nekaj zadnjih od najboljših slik.

Nande Vidmar: Bratov portret

Drago Vidmar: Pokrajina z drevest

EDO KARDELJ:

TRGOVINA IN TRGOVCI

Dandanašnji je vse povsem enostavno...

»Matiček,« pravi mati, »steči k Sitarju po poper. Vzemi ga za en dinar!«

In Matija steče. Zavije na levo, na desno, pa zopet malo sem in tja; plotovi, skednji, hiše, vabljivo sadno drevje in drugih sto malenkosti, vse hiti mimo njega in naposled se zasveti hiša in na hiši napis:

JOSIP SITAR

trgovina z mešanim blagom

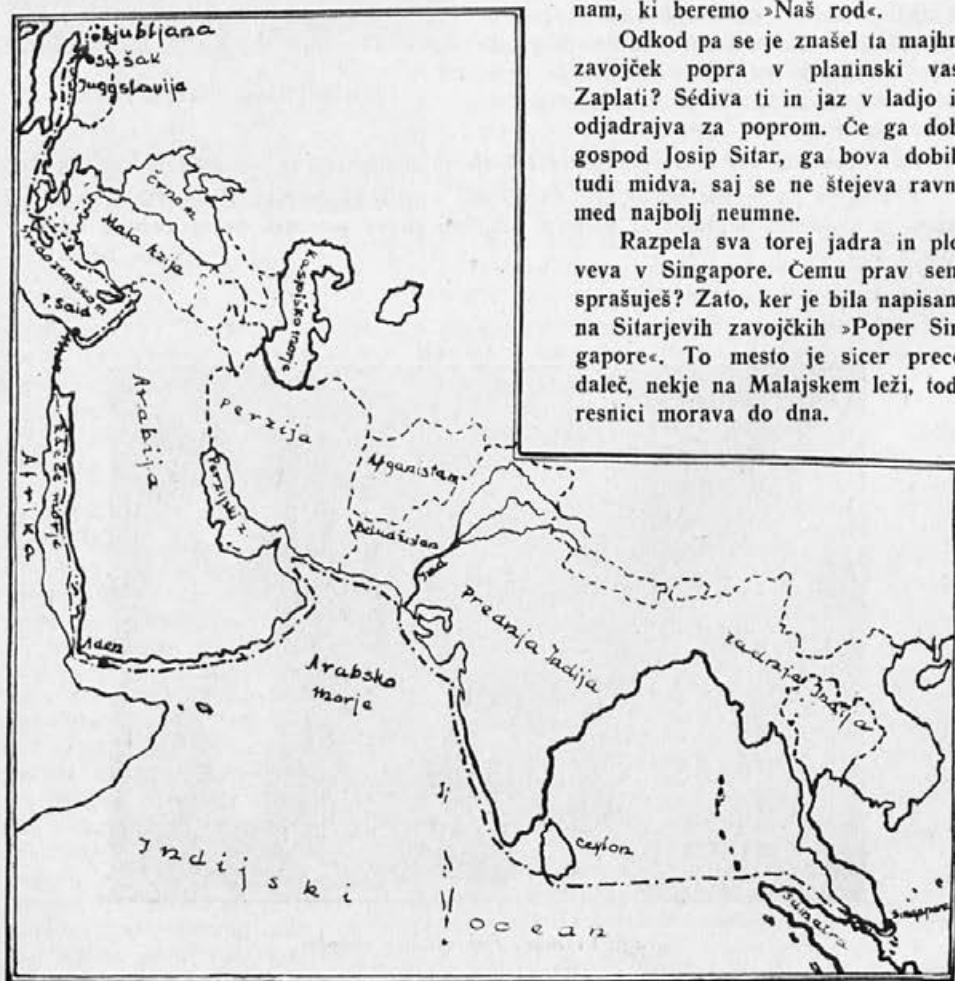
»Za en dinar popra,« izdiha Matiček.

Dinar zažvenkeče po mizi in že hiti Matiček nazaj. V par minutah je vse pripravljeno za kosilo.

Tako se godi dandanašnji vsem nam, ki beremo »Naš rod«.

Odkod pa se je znašel ta majhni zavojček popra v planinski vasi Zaplati? Sédiva ti in jaz v ladjo in odjadrajva za poprom. Če ga dobi gospod Josip Sitar, ga bova dobila tudi midva, saj se ne štejeva ravno med najbolj neumne.

Razpela sva torej jadra in ploveva v Singapore. Čemu prav sem, sprašuješ? Zato, ker je bila napisano na Sitarjevih zavojčkih »Poper Singapore«. To mesto je sicer precej daleč, nekje na Malajskem leži, toda resnici morava do dna.

»Misel«, tako namreč bodi ime najini jadrnici, reže brazde v Jadransko morje. Bela jadra se upirajo v veter in za ušesi kakor da naju nekaj boža. To je sveži morski vetrič, ki piha nad gladino in jo guba v srebrne vale. Zategli klici ribičev padejo včasih v morje kakor težki kamni.

Precej sva strahopetna, zato ploveva vedno blizu obale. Pri tem pa imava seveda tudi še neki drugi cilj. Videti hočeva namreč, kaj se ob morju dogaja, ker sva močno radovedna. Srečujeva ladje in ladjice, obložene in prazne, ki jadrajo kdo ve kam. Mnogo dni in mnogo noči mine in potem zagledava veliko mesto.

Port Said. Vhod v Sueški kanal, skozi katerega bova jadrala v Rdeče morje in odtod v Indijski ocean. Na obali so velike palače in še večja skladišča.

— Tu mora biti tudi poper, si praviva. — Povprašajva stražnika.

— »Ali nama veste povedati, gospod stražnik, kje so skladišča za poper?«

Stražnik naju pogleda in zmiga z glavo.

— Saprilot, kako se bova pa sporazumela, ko ne znava razen slovenščine nobenega drugega jezika? — Ne pomaga nič. Pamet v svoje roke pa si pomagajva sama.

Napotiva se vzdolž skladišč. Tovorni vlaki sopihajo med njimi kakor stari nadušljivi bolniki. Obalski delavci mrgole vsevprek tako, da izgleda obala kakor mravljišče. Kakor povsod v južnih krajih spremlja delo tudi tu glasno kričanje. Veliki prenašalni žerjavi dvigajo in spuščajo s cvilečimi stoki velikanske zaboje in zavoje. Skladišča se na eni strani neprestano polnijo, na drugi strani pa že čakajo vlaki in odvažajo. Veliki napisi se blešče na skladiščih. Vse je tu: kakao, čaj, cimet, dateljni, kolonijalno sadje in tisoč drugih stvari. Midva pa hitiva za poprom, pa ga nikakor ne moreva najti. Utrujena sva že. Obupujeva nad tem salamenskim poprom... Toda, mahoma se udariva po glavi:

»Midva sva pa res prismojena. Saj se popru vendar ne reče v vseh jezikih poper. Toda nekaj podobnega bo nemara vendarle moralo biti, kajti slišal sem, da prihaja slovenska beseda poper od podobne turške besede. Poglejva nekoliko po napisih.«

Ni treba prav preveč gledati, kajti pred nosom se šopiri ogromen zelen napis, mimo katerega sva šla nekolikokrat in še celo po nosu naju je ščegetalo.

PIPER COMPANY OF SINGAPORE

piše na steni.

»Vidiš, cepec,« očitava drug drugemu, »če bi poškilil nekoliko navzgor pa bi ne bilo treba raztrgati celih podplatov.« — Toda po toči zvoniti je prepozno. In končno, še dobro, da sva naposled vendarle našla. Bolje kasno, kakor nikoli. — Toda, kako pa bova zdaj prodrla v skrivnost fistihle zabojev, ki jih nakladajo na vozove in v vagon? — Enostavna stvar. Ponudiva se kot delavca! — Rečeno, storjeno.

Upirava se v majhne vagončke in jih goniva po slabih tračnicah, ki z ropotom odskakujejo od tal. Spočetka še nekako gre. Toda, salamiš, kmalu nama prične curkoma liti znoj s čela. Potem postane neprijetno mokro na hrbtu. Slečeva platnene suknjiče. Nič ne pomaga. Z utrujenimi očmi gledava drug v drugega in sama sebi se smiliva. Kesava se. Čemu sva šla bedaka iz gole radovednosti na tako delo? Edino to naju še tolaži, da bova dobila za ta svoj trud tudi primerno plačilo.

Skladišče je velikansko. Vse do strehe se kopicijo zaboji. Delavci mrgole in si brišejo z umazanimi rokami pot s čela kakor midva. Rjavi arabski hrbti se blešče v vseh barvah umazanosti. V očeh je moten sijaj utrujenosti.

»Veliko muke je treba, preden pride zaboj popra k Sitarju v Zaplato,« pomisliva in se zgroziva. Ozreva se drug v drugega. Umazana sva po obrazu kakor dva zamorca. Nama gre na smeh kljub vsej muki, delavci okrog naju pa v tem očitvidno ne vidijo nič smešnega, kajti na zgubanih licih ni opaziti nikakega smeha. Povprašala bi jih kaj, toda jezika ne poznavava in je vse poizkušanje zaman.

»Dovolj sva videla,« skleneva, »napravila bova samo tale »šiht« in jutri jo mahneva z najino jadrnico dalje. V Singapore.«

Dan mineva tako počasi, da bi se človek pridušil od jeze. Roke postajajo tako težke, kakor da bi bil na koncu prstov obešen svinec. Včasih kar same odskočijo, kakor da so iz gumija. V vse mišice se je potuhnila moreča bolečina. Oči ne moreva nič več dvigati. Topo buliva v kolesa vagončka, ki trudna kakor midva bežita po nalomljenih in izkrivljenih tračnicah.

Ziiiiiiiiiiii...!

»Kaj pa je to?« — planeva in pogledava drug drugega.

Odgovori nama pogled po skladišču. Iz vseh kotov in koncev se vsipajo množice delavcev k izhodu in hite k nizki hišici, kjer se postavljajo v vrsto. Spustiva vagonček tam, kjer sva se ustavila, in hitiva v vrsto. Takoj pogodiva, da je to konec dela in da dobiva pri tisti hišici plačilo. Kar pol ure mine, preden prideva na vrsto. Uradnik porine pred naju nekaj železnega drobiža in že naju naslednji delavec odrine od okenca. S kislimi obrazi romava ob morski obali in si misliva:

»Torej tale drobiž je plačilo za najin trud? — Nikoli več ne pokusiva popra!« — skleneva iz trdoglavosti in jo mahava z rokami globoko v žepih in z namršenimi obrvmi proti najini barki. Misliva si:

»Midva sva šla le iz radovednosti delat v skladišče, pa naju je majhno plačilo tako potrlo. Kako mora biti pri srcu šele tem ljudem, ki delajo zaradi tistih par grošev in ki imajo nemara doma še družino!«

»Kdo bi si mislil, da bova naletela na tem najinem potovanju na toliko bedo.«

Najina jadrnica se prijetno ziblje ob boku prekomorskega velikana. Skopljeva se in umijeva. Potrtost naju mineva. Z razpetimi jadrni hitiva v Sueški prekop. Prehitujajo in srečujejo naju neprenehoma velike ladje z grmadami zabojev najrazličnejših napisov. Včasih opaziva na zabojih črne črke »PIPER SINGAPORE«. Iz ladij naju opazujejo čakati oljnati mornarji z mrkimi obrazi. Kdo bi si mislil, da je v službi take majhne stvarce, kakor je poper, toliko ljudi in toliko dela.

Aden. Na koncu arabskega polotoka sva. Znova se dvigujejo pred nama orjaška skladišča. Med njimi nekje mora biti najbrž tudi Piper Company of Singapore. Delavci nagih, umazanih hrbtov porivajo gotovo tudi tu po polomljenih tračnicah železne vagončke, zunaj nekje je najbrž tudi majhna kočica za izplačevanje nagrad, v bližini so po vsej priliki umazane beznice, vse kakor v Suez, toda midva nimava časa, da bi se tu mudila.

Obrneva krmilo in zaploveva ob obali južne Arabije. Strmi, povečini skalnati in peščeni bregovi štrle v vroči zrak. Neznosna vročina naju davi. To so dolgočasni kraji. Kdo ve, koliko časa bova vozila!...

Naposled se prikažejo pred nama prvi obrisi Perzije, vse bliže prihajajo in so končno pred nama. Vročina kakor prej, toda bregovi so malce bolj zeleni in kar poživljajo. Tudi več trgovskih ladij srečujeva, kajti Perzija je bogata dežela. Najbolj nama padajo v oči ladje z železnimi sodi z napisom ANGLOPERSIAN OIL COMPANY. Hitro pogruntava, da je to petrolej. Saj res, Perzija je ena najbolj bogatih dežel na petroleju. Koliko sporov je že bilo zaradi tega petroleja! Pred kratkim sva čitala, da je nastal zaradi njega prepir med Anglijo in Perzijo. Velika je skušnjava, da bi jo raje mahnila za petrolejem, toda ne pozabiva nikakor na poper. Dalje, dalje... v Singapore!

Za nama ostaja vabljiva Perzija, cvetoči Beludžistan, nekje v sinjih daljavah se mora skrivati divji Afganistan, a pred nama se odpre izliv velike reke. Kaj je to? — Odpriva najine zemljevide! — Gledava, gledava... kaj more biti to drugo kakor veliki, tajinstveni, opevani — Ind? — Tako je, prišla sva v Indijo - Koromandijo.

Počasi ploveva ob obali. Zemlja tisočerih sanj evropskega človeka, posebno pa trgovca, se razprostira pred nama. Toda kdo bi mogel našteti vsa bogastva, ki vznikajo iz te zemlje. Tu so grmički vseh vrst in vseh barv ter velikosti, vsakovrstnih sadov in plodov, kdo bi se znašel v vsem tem. Prav gotovo je tu tudi poper, toda kdove kako izgleda ta stvarca v prirodi. Počakati bova morala do Singaporeja. Tam bova že nekako razjasnila to strašansko temo, kar se najinega popra tiče.

Gledava po obali. Temnopolti Indijci z golimi hrbti in bosimi nogami, v nekdam belih, sedaj pa od umazanosti črnih hlačicah obirajo iz grmičevja sadove in polnijo z njimi velike pletene košare. Med njimi hodijo belo oblečeni evropski pazniki z belimi tropskimi čeladami in priganjajo obirače z naglim mahanjem rok. Kaj govore, ne razumeva, iz kretenj pa se vidi, da se evropskim gospodom mudi. Vročina pritiska tako neznosno, da se človeku niti ležati ne ljubi, suhi udje oznojenih indijskih delavcev pa se neprestano sučejo in odnašajo polne košare. V pristaniščih že čakajo velike evropske ladje na čaj, kavo, kakao, cimet, poper, dateljne in nešteto drugih stvari.

»Tale Cindija Koromandija pa ni Koromandija,« pomisliva in kar malo razočarana se počutiva. Toliko sva čula o medu in mleku, ki da se cedi v Indiji, zdaj pa vidiva tu trpljenje, ki je večje kakor marsikje na svetu.

Na Ceylonu sva. Raztegneva zemljevide in premišljujema, kam bi. Ravno nasproti leži Malajski polotok in Singapore. Toda vmes je široko morje. Če jadrava okoli Indije navzgor pa potem ob obali Zadnje Indije zopet navzdol, bo to trajalo še zelo dolgo. Da bi se pa izpustila s to najino lupino kar čez morje, naju je strah.

»Joj, kaj naj storiva?« misliva glasno.

»Kaj pa vama je?« — vpraša zdajci neki glas izza širokih palmovih listov, ki nama zakrivajo hrbet. Začudena se okreneva. Po tolikem času slovenska beseda.

»Kaj pa je vaju dva prineslo v te od vsega sveta pozablene kraje« — vprašuje hudo-mušno človek, ki odrine palmove liste in stopi pred naju. Ima belo obleko s tropsko čelado in naju smehljaje se gleda. Midva pa sva bolj začudena kakor vesela in ne najdeva spočetka nobene besede.

»No, kaj me pa gledata? Ali ne verjameta, da se tudi na Ceylonu najde slovenska duša, ki je šla pač po svetu s trebuchom za kruhom, ker je bila doma večkrat lačna kakor pa sita?« — nadaljuje neznani slovenski človek.

Tedaj se šele dobro zaveva. Veselo skočiva pokoncu in prične se vsestransko izpraševanje. Naposled mu poveva tudi najino zadrego z nadaljnjim potovanjem. Od njega pa zveva, da je nadziratelj na poprovih plantažah in da naju spremi v Singapore, ker ima tam važne opravke.

Tako je zadrega rešena in povest se lahko nadaljuje. Seveda naju ta Slovenec — Kovač recimo, da se piše — tudi počteno pogosti in vsi smo zadovoljni in veseli, da nikoli tega, kakor se pravi navadno.

Drugi dan navsezgodaj pa sedemo vsi trije v najino jadrnico in jo mahujemo kar na odprto morje. Najina strahopetnost mora izginiti. Spremljevalec ve sto in sto zanimivih dogodkov iz svojega pustolovskega življenja. Toda ko je najino pustolovsko navdušenje najbolj razgreto, se ozre on s temnim pogledom v naju in zagodrnja:

»Eh, vidva sta še mlada. V vsem tem, kar sem vama pripovedoval z gorčino v duši, vidita vidva le pustolovstvo. Jaz pa na to svoje življenje nisem gledal kakor na nekako pustolovstvo. Ne! Iskal sem samo kos kruha. Usoda me je metala sem in tja in dogodki so me naposled našli tu na Ceylonu, kjer sem že četrto leto. Neštetokrat sem si zaželel domov, toda vselej sem se vprašal: Od česa pa boš živel doma? In tako so minula leta in zopet bodo pretekla nova, pa bo Kovač še vedno tu. Za vaju, ki se potikate po svetu brez kake posebne potrebe, je to pustolovstvo; za mene, ki sem šel iskat po svetu kruha, je to trpljenje, ki se ne da popisati. Marsikak pisatelj, ki danes popisuje pustolovske junake, ki se potepajo po svetu in junačijo s polnimi želodci, bi mnogo bolje napravil, če bi popisoval bedo, ki smo jo deležni mi, ki nas je vrgel po svetu glad in ki smo nalteli vsepovsod, kamor smo prišli, le na novo trpljenje.«

»Zdaj sem tu. Plačo imam še precej dobro, toda delo je težko, posebno še, če hoče človek ostati človek. Domačini trpe še več, ker jih priganjajo tuji nadzorniki, ki se brigajo le za korist velikih trgovskih družb. Sicer bosta pa tako vse sama videla, ko si bomo na Malaki ogledali poprove plantaže ali kakor se pravi po slovensko — nasade.«

»Ali raste poper samo na Malaki?« — vprašava midva.

»Nikakor ne« — odgovori najin spremljevalec. »Doma je na Ceylonu, v Prednji in Zadnji Indiji, na Sumatri, Javi in Borneu, na Filipinih in še marsikje drugje. Ves ta poper pa je po svetu znan kot singaporski, ker je v Singaporu največja trgovska družba s poprom, ki ga razpošilja odtod po vsem svetu.«

»Obala!« — vzklikneva obadva. »Vendar enkrat. Strašna je bila ta vožnja.«

»Da, to je Malajski polotok. Zvečer bomo že v Singaporu.«

Ta zadnji dan pomorske vožnje je najtežji. Pričakujemo konec vsako minuto, toda enakomerno se vleče temna obalna črta. Sonce pade v morje in nešteto zvezd zamrgoli na nebu. Postane hladnejše, pa le za spoznanje. Toda zadostuje, da postanemo bolj živi. Vse več ladij srečujemo, naposled se znajdemo v pravem gozdu jadrnic — Singapore je blizu. Uro kasneje pristanemo v pristanišču.

Marsikaj je v Singaporu zanimivega za evropsko oko, toda nimamo časa, da bi hodili okoli. Poper je naš cilj, zato jo mahujemo kar naravnost v glavno skladišče Piper Kompanije.

Že v pristanišču zagledava velikanski napis PIPER COMPANY of SINGAPORE. Napis je na orjaškem pristaniškem skladišču. Toda najin spremljevalec, ki bolje pozna razmere kakor midva, se ne ustavi tu, marveč naju pelje daleč izven mesta. Koliko časa hodimo, tega ne vem, toda utrujena padeva na travo pod nizko grmičevje, ko nama sporoči najin spremljevalec, da smo na cilju. Pokrepčamo se z oranžami, potem pa se dvignemo in jo mahujemo med grmičevje.

»Sedaj je ravno čas obiranja popra. To kar vidita pred seboj, to nizko grmičevje, ni nič drugega kakor poper. Taki nasadi se tu imenujejo plantaže. Delajo na njih domačini, last so pa navadno velikih trgovskih družb ali pa veleposestnikov, ki stoje v njihovi službi. Taka družba ima uslužbenih mnogo evropskih nadzornikov, ki niso nič drugega kakor priganjači. Med take spadam tudi jaz. Plače, ki jih dobe domačini, so tako majhne, da se slišijo njih številke evropskem ušesu povsem neverjetne. Domačin pa se zvečer vleže v svojo iz bičevja spleteno kočo, poje nekaj riža, sadja ali kaj podobnega in zaspi. Njih kulturna stopnja je tako nizka, da ne vedo za vse one reči, ki jih Evropec ne more pogrešati. Trgovske družbe delajo seveda zaradi tega velikanske dobičke. Kakšno pa je delo pri obiranju in čiščenju popra, to poglejta sama.«

Med pripovedovanjem najinega spremljevalca pridemo do ljudi. Mrgole med grmovjem, prenašajo velike pletene košare, napol goli so, kakor sva jih videla že na obali Prednje Indije. Sonce pritiska s strašno vročino.

»S poprom je mnogo dela,« nama pojasnuje spremljevalec. — »Najprej ga je treba okopavati in zasaditi količke, potem se obira, olušči mesnata kožica, tako da ostane le trdo jedro. To jedro se potem izmelje v droben prah, ki ga prodajajo nato po svetu. Dobiš ga seveda v trgovinah tudi nezmlitega. Za vse to pa je treba silno veliko dela in zopet dela, ki se vrši pod najtežjimi pogoji.«

Zamisliva se. Kadar pomisliva midva na poper, tedaj vidiva pred seboj tiste drobne črne prahke, ki plavajo na juhi in ji dajejo prijeten okus. Kadar se spomni nanj pristaniški delavec, tedaj vidi pred seboj železne vagončke, ki jih mora porivati in težke lesene zaboje, ki jih mora dvigati. Mornarju vzbudi beseda poper predstavo o viharju, ki ga je doživel nekoč, ko je vozil poper, a indijskemu plantažnemu delavcu spomin na težko delo pod pripekajočim soncem in bele priganjače. Trgovcu pa je poper račun, bankovci, blagajna, veselje in žalost. Zares, tisoč obrazov ima ta poper, vsakemu človeku se kaže v drugi obliki.

»Kako pa pride poper v naše kraje,« povprašava. — »Kdo posreduje in kakšno pot naredi? Te stvari so naju najbolj zanimale in zavoljo tega sva šla na pot.«

»Poper, ki ga tu oberejo,« pojasnuje najin spremljevalec — »prepeljejo potem v čistilnice. Tu ga očistijo, zmeljejo, uredi po vrstah in dajo v zaboj. Tako leži potem v skladišču, odkoder ga prevažajo v skladišča velikih trgovskih družb po vsem svetu, ki ga kupujejo in potem prodajajo manjšim trgovcem, te zopet dalje in dalje, dokler ga

ne dobi tudi poslednji gorski trgovec na svetu. Ves svet je tako povezan v teh trgovskih kupčijah in vse, kar se pridela kjerkoli na svetu, postane kmalu last vsega sveta.«

Lahko bi to našo povest še nadaljevali. Toda, ker nam ne gre za povest, marveč za trgovino in trgovce, zato bova najino potovanje prekinila in se vrnila nazaj. Ker je najina jadrnica — »Misel«, bova to napravila tem lažje.

Kaj nama je torej pokazalo to najino potovanje? Dandanašnja trgovino. Videla sva, da proizvajalec danes ne daje svojega izdelka ali pridelka kar naravnost onemu, ki ga potrebuje, marveč da so tu vmes ljudje, ki posredujejo. To so trgovci. Velike trgovske družbe kupujejo od proizvajalca pridelek ter ga izvažajo preko celega sveta in prodajajo ljudstvu. Vsakdo od teh trgovcev ima seveda pri tem svojem delu dobiček, zato je blago tudi dražje, kakor če bi ga dobili naravnost od proizvajalca. To je slaba stran današnje trgovine. Dobra pa je v tem, da je povezala ves svet in omogočila slehernemu zemljanu, da si nabavi vse potrebno brez posebne muke — seveda če ima denar.

V vseh časih in pri vseh ljudstvih pa ni tako. To pa bomo videli v naslednjih potovanjih.

B. K A G O V A :

POZVAČINI

Prostrana, bela ravan. Široke ravne ceste; ob njih vrste sanjajočih topolov, ponosnih in samotnih. Ob cestah vasi, široke in dolge. Male, ilovnate in s slamo krite hišice se v dolgih vrstah boječe stiskajo druga druge, kot da jih je strah teh neskončnih, tihih poljan. Na dimnikih tu in tam prazno gnezdo štokelj.

Prostranost, mir, tihota ...

To je Prekmurje.

Jasnega zimskega dne v predpustu je bilo. Otroci so se ravno zbirali v nizkem podolgovatem šolskem poslopu k popoldanskemu pouku, ko se zasliši od daleč na cesti nenavadno trobljenje in drobno mnogoštevilno zvončkljanje.

»Sani,« pomislim v prvem hipu, »pa saj baš ni toliko snega. Kaj bi torej moglo biti?« — A ni časa za pomisleke. »Pozvačini, pozvačini idu,« zakriče otroci in se zakade po cesti kot oblak prišleecem nasproti. Nič ne more privabiti nazaj sicer ubogljivih otrok.

»Pozvačini, zopet kakšna prekmurska posebnost,« pomislim znova in stopim tudi jaz par korakov naprej po cesti; saj je še dolgo do ene.

Zvončkljanje in trobljenje se vedno bolj približuje in že zapazim na ovinku za pokopališčno kapelo dve čezmerno visoki postavi, od katerih vihrajo pisani trakovi kakor od najbujnejšega mlaja ob cerkvi na vaškem žeganju. Par hitrih gibov obeh dolginov proti otrokom in že se slednji zapraše z glasnim krikom nazaj proti šoli. Skoraj bi me podrli. Komaj ustavim dve deklici.

»Zakaj neki tako dirjate, Magdica? Zakaj se bojite pozvačinov?«

»Poježati nas ščejo,« odvrne deklica in s silo jo moram prijeti za roko, da mi ne uide dalje. Medtem pa preišlujem, kaj neki bi pač pomenila beseda »poježati«. Prvič v življenju jo slišim in tudi v slovarjih in slovnicaх doslej še nisem iztaknila tega glagola.

Pa mi pomoli ta čas Magdičina tovarišica Iluška svojo ročico tik pod nos. »Poglejte, eno (tu) me je poježal! Voj, kako boli in srbi!« In napne rdeča usteca, da bi s pihanjem omilila srbečico. Jaz pa razmišljam, na kak način so se mogle vtisniti v belo ročico te drobne rdeče pičice.

In zopet mi zadoni skoraj tik na uho drobni: cin, cin cin nešteti zvončkov. Ozrem se. Otrok nikjer več. Oddaleč tam skozi varno šolsko ograjo pasejo radovednost in opo- našajo pozvačine. Tudi Iluška in Magdica sta med njimi. Izmužnili sta se mi iz rok in

kakor blisk odhiteli za drugimi. Sama sem ostala na ulici. Pred menoj pa že stojita oba pozvačina in se čudita, kako da ne bežim.

»Ali se vi naju nič ne bojite?« izprašujeta.

»Kako bi se bala, ko sta pa tako lepa. Pokažita se no od blizu. Prvič v življenju vidim pozvačine.«

Rade volje ustrezeta. Na glavi nosita do pol metra visoke kape iz papirnatih cvetk in dolgih pisanih trakov, ki jima skoraj zakrivajo obraz. Od hrbta, vratu, ledij in vsepovsod visijo pristne narodne prekmurske brisače, okrašene s širokimi, živobarvnimi bordurami in z dolgimi franžami. Škornji na nogah so obdani z neštetimi zvončki in kraguljčki, ki pozvnanjajo ob vsakem koraku kakor za stavo z drobnim in vabljivim: cin cin cin. Pozvačina vabita ljudi na poroko ali gostüvanje, kakor pravijo Prekmurci. Za pasom imata privezано bučo vina in hlebček belega kruha, ki ga dajeta povablencem pokušati z željo, da bi bila sneja (nevesta) čim bolj spretna pri vseh domačih poslih, pa tudi po-božna in čednostna. Da se prihod pozvačinov v vas že od daleč opazi, trobita na rog, otroke pa strašita s sekirico, ki je prevlečena z ježevo kožo. Naj bo roka še tako žuljava in trda in naj si bo dotik sekirice še tako nežen, posledice le ostanejo. Zato se pa tudi otroci tolikanj bojijo, da bi jih pozvačin ne »poježal«.

Ko sta se mi pozvačina razkazala že od vseh strani in ju ponovno pohvalim, da sta res jako lepa, vprašam še, za koga vabita.

»Vö ešče ne znate?« se začudita in mi hitro pojasnita, da bo bogato in imenitno gostüvanje. Mariška Sabotinova bo sneja, Vargov Pišta pa mladoženec (ženin). Posvatbic (družic) bo tudi veliko. »Glejte, da tudi vi pridete,« me še povabita in se v opomin prav rahlo dotakneta s sekirico mojih rok. Ej, pa sem ta dotik še dolgo čutila, saj so ježeve bodice pustile na koži znatne sledove.

Takšno je bilo moje prvo srečanje s pozvačini. Oj kolikokrat pozneje sem še imela priliko jih opazovati in se jim smejati.

»Vö pa zätö!«

Anica Černejeva:

Pismo iz mračne doline

Bratci,

mi vemo. Tako-le bo,
kadar bo prišla Velika noč:
nad našo vasjo bo obstala.
Nič rožic še ni pri nas,
vsa tiha in mračna je naša vas,
zato bo nad njo obstala.

Pri nas je pač vedno tako:
kadar pride Velika noč
in se drugod pripravljate nanjo,
da bi ji z belo pomladjo prestri korak,
je v naši dolini senca in mrak.
Mi nismo pripravljeni nanjo.

Naša dolina je tisti kraj,
ki svetlih in sončnih dni ne pozna
in še bela pomlad ne prihaja.
Preveč umazano se ji zdi:
pri nas so rovi in črne poti
in k nam pomlad ne prihaja.

Pesem siren pa je žalosten spev
kadar se tiho prelivajo vanj
velikonočni odmevi zvonjenja . . .
Mi nimamo rožic za Njeno pot,
za nas ni pihov in drugih dobrot,
ej, bratci, za nas ni vstajenje.

VII.

 JE DRVEL PO IN SE USTAVIL
PRED VELIKO . TO JE BILA STA
DVIGNILA IN GA NESLA V VELIKO . PRINESLA
STA GA V VELIKO IN GA POLOŽILA NA .
V JE BILO ŠE VSE POLNO . NA VSAKI
 JE LEŽAL KAK . EDEN JE BIL VES OBVEZAN
PO , PO IN . BIL SE JE OPEKEL Z .
IGRAL SE JE V Z PA SE JE
VNEL IN ZGOREL. ZGORELE SO TUDI IN .
 SO KOMAJ REŠILI. DRUGI BOLNIK JE BILA ,
KI JE PADLA Z , KER JE BILA RADOVEDNA,
KAJ SE NA GODI. NA TRETJI JE LEŽAL

 , KI SE JE RAD PO NA , PA
 JE PADEL Z NA IN SI PREBIL . NA ČETRTEI
 JE ZDIHOVALA , KI JE BILA S
 V IN PADLA PO TAKO, DA SE JE
 NABODLA NA . NA ZADNJI JE   ,
 KI GA JE BIL BRCNIL , KO MU JE NAGAJAL
 S . KO SO , IN VIDELE VSE TE ,
 SO SE RAZVESELILE: „TU BO DOVOLJ HRANE!“
 IN SO SE SKRILE V POD , DA POČAKAJO
 . MED TEM SO PRIŠLE K BELO OBLEČENE
 , MU SLEKLE IN IN GA POKAZALE .
 TA SI JE OGLEDAL IN DEJAL: „TREBA BO
 OPERIRATI!“ IN SO NA ODPELJALI. KO SE
 JE ČEZ 1 VRNIL, JE IMEL ZAPRTE IN BLED ,
 PA JE IMEL MOČNO . POLOŽILI SO GA NA
 TEDAJ SE JE ZBUDIL IN : „JOJ, JOJ, KAKO

ME BOLI!“ ŠELE OB 8 SE JE POMIRIL
 IN . TEDAJ PA SO , IN PRITEKLE
 IZ POD IN ZAČELE ŠČIPATI UBOGEGA .

(Se nadaljuje.)

KRISTINA ŠULER:

SINČEK

Prinesel bo atej konjiča,
 bo kupil voz mi in bič
 in zdrčal bom preko griča
 kot brzokrili ptič.

Naložil na voz bom zelenja
 in belega cvetja vmes,
 in mamico bom potolažil,
 obrisal ji solze z očes,

Pokažem milijone ji zvezdic
 na nebu sred tihe noči,
 poiščem ji zvezdico upa
 ki ateju — nama gori.

Saj atej se k nama povrne —
 prinese konjiča in bič
 in zdrčal bom preko griča
 kot brzokrili ptič.

Konči Ahačič:

Jaka Spaka

*Sina ima ribič Spaka.
 Radovedni sin je Jaka.
 Jaka daleč naokrog
 najbolj je zvedav otrok.
 Mati kara ga in krega.
 Vendar Jaka z noskom drega,
 kamor more kar se da.
 Spaka Jaka, ki vse zna!*

*Skrbni oče, ribič Spaka,
 ulovi dva lepa raka.
 Urno spravi ju v koš.
 „Drezal, sinko, jih ne boš!“
 Ne posluša sinko Jaka:
 nos utakne prav do raka.
 Klešče primejo za nos
 in odščipnejo ga kos.*

Jako boli Jako nos.
 Zdaj sezuje se in bos
 tiho k vratom se prismuka,
 skozi špranjo tja pokuka,
 kjer zaslišal je šepet.
 „Kaj klepečejo tu spet?“
 Klaps! In vrata se zapro,
 Jakov dolgi nos pripro.

Z milim vonjem lepa roža
 Jakov dolgi nosek boža.
 Jaka pručico primakne,
 v rožo ves svoj nos utakne.
 A v roži je čebela.
 Sok nabira, med si dela.
 „So žuželke to, so ptiči?“
 misli in v nosek piči.

Kuhinja, to je kaj! Jaka
 v lonec vsak svoj nos namaka.
 „Tam, nad ognjem, nekaj piha!“
 Jaka urno prisopiha
 in pokrov težak odmakne.

Vročā para v nos mu dahne,
 vsega grozno mu opeče.
 Solza za solzo priteče.

„Sneg mi rane ohladi“
 meni Jaka in hiti
 ven v zimo, ko zagleda
 dolge sveče bele leda.
 „Hej, to je kaj novega!“,
 reče, z nosom jih bezga.
 Nos primrzne. Jaka vleče,
 a ne more več od sveče.

Jaka bi še zdaj visel,
 da ga sonček ni odpel.
 A tako je z vlečen nos,
 da je slonovemu kos.
 Radovedni mali Jaka
 je zdaj prava grda spaka.
 Pazi, deca, da nesreča
 noska tebi ne poveča!

MLADINA PIŠE

NASA MUCA.

Mi imamo mucu,
rada nam miši lovi
in se prijazno drži.
Dlake je pisane,
glave prebrisane.
Rada se potepat gre,
kajti urne ima noge.

Kadar gre na mišji lov,
kmalu vrne se domov,
na štedilnik se vsede
pa nam pesem prede,
glavo dviga,
z repom miga.

Darinka Stegovec,
Vače pri Litiji.

KAKO SMO POKOPALI PUSTA.

Veseli pustni čas je minil. Pri sklepu teh veselih dni je bilo nad vse veselo. Na peplnico smo pri nas pokopali pusta. Na nekem travniku so položili fantje gospoda pusta v hladno zemljo. Tega pogreba so se udeležili vsi meščani in tudi nas šolarjev ni manjkalo tam. V sprevodu so bili tudi jezdec, neki vaški fant je bil našemljen za župnika, dva sta bila strežnika, a tudi cerkovnika ni manjkalo. Vse to je bilo napravljeno zelo smešno. Župnik je kadil in škropil vaški fantje so pustu zapeli pesem žalostinko v zadnji pozdrav. Ves sprevod je slikal slikar. Po končanem pogrebu se je ljudstvo razšlo. Gospod pust pa sam mirno počiva v hladni zemlji in čaka vstajenja do prihodnjega leta.

Zehelj Angela,
Bočna pri Gornjem gradu.

KAJ SE JE MENI PRIPETILO.

Imeli smo šiviljo. Ta šivilja je imela svojega sinčka. Bil je mlajši od mene. Rad bi bil šel iz hiše na sveži zrak, zato sem ga peljal za roko ven. Prišla sva do gnojnice, a jaz sem ga spustil. Pa je padel v gnojnico. Oče so ga videli in ga potegnili ven. Fantek je moral leči v posteljo, ker se je napil gnojnice. Jaz pa sem bil od očeta posvarjen, kajti ako bi ne bil v bližini oče, bi ta sinček v gnojnici utonil.

Jakopec Alojz,
Sv. Trojica v Slov. goricah.

† VINKO BOŽIČ.

Ni dolgo tega, kar so pokopali junaka Hermana Rajha. Kmalu za tem je prišla druga nesreča, ki je zadela našega součenca Vinka Božiča.

Ponesrečil se je pri kovanju ilovice za opeko. Opeko so rabili za zid v pivnici. Bil je zelo za delo vnet. Vedno je vpraševal mater, kdaj bosta šla na delo. Mati ga je svarila, da naj gre ven iz jame, da bi šel pomagat grabit listje, katerega bosta vrgla pod krave. On je prosil mater, da bi smel še malo delati. Mati je šla proč. In groza! Kmalu vidi, da se kotalijo grude. Sprva je mislila, da je odšel fant iz jame. Le nekaj jo sili tja k jami. Vidi, da je sin v jami. Beži po motiko, a te ni našla nikjer. Tedaj kliče na pomoč ljudi. Ljudje pridejo reševati nesrečnega dečka. Ali prepozno je bilo vse. Mati je padla v nezavest. Drugi so jo tolažili, da je še živ. Tedaj se je nekoliko potolažila. Zelo težka je bila rešitev ubogega Vinka. Po tričetrt ure so ga odkopali. Tedaj so ga pokazali materi. Bil je mrtev, dragi naš Vinko. Umril je v mladostnem cvetju v 12. letu. Spremljali smo ga na njegovi zadnji poti.

Naj mu sveti večna luč in v miru naj počiva!

Božica Medik,
Vel. Nedelja.

MOJA POREDNA SESTRICA VERICA.

Ko bi jo videli našo Verico. To Vam je punčka kar za izložbo. Stara je 4 leta. Ima lepe črne laske, modre oči in lepa rdeča ličeca. Zjutraj, ko se zbudi, pomoli svojo malo glavico izpod odeje in zakliče na vse grlo: »Dober večer!« Ker jo pa imamo vsi radi, je še bolj poredna. Kadar večerjamo, pravi, da zajtrkujemo. Podnevi se lepo igra. Poleti se na vso moč rada koplje, pozimi pa ima največje veselje s svojimi sankami.

Tako, zdaj pa že vsi poznate mojo sestrico.

Verstovšek Zvonko,
učenec III. razr. v Sevnici.

DRAGI »NAS ROD«!

Pošiljam Ti pesemco in Te obenem prosim, da jo priobčiš.

Oj ptičice!

Oj ptičice, oj ptičice,
vso zimo ve trpite,
po naših oknih skačete,
le malokdaj ste site.

Čez kratek čas pa boste ve
se tudi z nami veselile,
ker vaše sestre tam iz dalj
vas bodo posetile.

Golob Jožica,
2. raz. višje nar. šole Pobrežje pri Mariboru.

UBITA PUNČKA.

Punčka se mi je ubila,
glavca se je proč odbila.
Več povedati ne znam,
ker se jokam noč in dan.

Naglič Justina,
Sp. Šiška v Ljubljani.

ORACL.

V Slovenskih goricah kakor na slovenski zemlji sploh imamo svoje navade in šege. Na pustni torek se pri nas kmečki fantje oblečejo za orače. Dva vlečeta lesen plug, ki je opleten s travkami in s smrekico. Za plugom pa beži orač — parkelj, ki ima v roki motiko in na njej ježevo kožo, da lahko odganja nagajive otroke. Nato pride »baba«, ki ima v roki grablje, na hrbtu koš, a v predpasniku seme in seje in grablja ter želi ljudem, da bi jim zrastle v jeseni debela repa. Medtem pa godec vedno igra na harmoniko, eden od maskar pa poka z bičem in jih priganja k delu. Tako gredo od hiše do hiše. Pred vsako hišo tekajo konji s plugom in oračem v krogu, dokler se orač ne prekucne. Zato je oblečen v staro, debelo suktnjo, da se preveč ne potolče. Kadar je južno vreme, kar teče od njega. »Baba« povsod prosi za darove. Ljudje ji dajo bodisi v denarju ali pa kako jed, ker oračev nihče ne odganja od hiše. Najbolj imenitna od vseh je »baba«. Za »babo« se obleče fant, ki ima brke. Izpod kratkega krila pa mu gledajo dolge moške hlače. Tudi je baba zelo žejna, pa ne vode, in kadi tudi.

Mladen Devide,
Sv. Lenart v Sl. gor.

MOJI POLHI.

Jaz imam 7 polhov: 6 mladih in staro. Mama mi jih je kupila od nekega mojega součenca. Te živalce so zelo prijazne. Med njimi je polhek, ki ima postrizene brke, zato mu pravimo »Anglež«. Trije spijo skupaj, med njimi tudi »Anglež«. Zanje imam železno gajbico.

Ko sem nekoč prinesel teti polhka, mu je govorila na uho: »Polhec, zunaj je mrazek, snegec pada«. Hranim jih s kruhom, jabolki in koruzo. Za priboljšek jim dam med, čaj, sladkor in kostonje. Pri kosilu sem nekoč odprl vratca gajbice in glej! polhek pride, pa mi odnese kos krompirja. Drugič zopet sem pustil odprto škatlo s sladkorjem. Kar naenkrat je prišel polhek in odnesel kos sladkorja. Ko zjutraj zajtrkujem, takoj pomole svoje gobčke proti meni, to pa zato, ker za-duhajo svež kruh. Vsakemu dam košček, ki ga hitro pograbbijo, zagodrnjajo: drgn, drgn,

drgn in skočijo na palico. Večkrat na dan jim menjam vodo. Poleti pojdem v gozd in prinesem votel štor, da se bodo v njem lahko skrili. Samo škoda, da je stara tako boječa.

Gvido Kordon,
Gorenji Logatec.

GLUHI KMET.

Gnal je kmet svojo kravo na semenj. Po poti je venomer tuhtal in gruntal, kako bi jo prodal. Gluh je bil in je vedno drugače odgovoril kot je bilo vprašanje. Pa ga je srečal gospod. Frak je imel in cilinder na glavi, dežnik in očala na nosu. Kmet se mu je prav globoko priklonil in odkril. Gospod je bil prijazen, pa je ogovoril kmeta:

»No, oča, kam pa ženete?«

Je napenjal kmet ušesa in odgovoril:

»Toče ne bo. Trte so tudi že porezane.«

Gospod: »Kaj?«

Kmet: »Naprodaj je, da! Še poceni jo dobite.«

Gospod: »Kaj pa uganjate! Ne veste, kdo sem?«

Kmet: »Napajam ob osmih zjutraj, opoldne in zvečer. Hodil sem vso pot peš, prav do sem.«

Gospod: »Ali nimate ušes?«

Kmet: »Seveda, dosti je mrčesa. Saj vidite, da imam palico v roki, da razganjam mrčes od krave.«

Gospod: »Kmet, vi ste gluhi kot noč!«

Kmet: »Lahko noč, lahko noč!«

Zajc Alojzij.

4. r. gimn., Ljubljana.

PRAVLJICA O ZLATU V RIFNIŠKI KLETI.

Pred mnogimi stoletji je bilo po naših krajih več gradov. Grad Sibenik, Anderburg in Rifnik. V Rifniku je živila miroljubna žena Ema. Bila je hčerka slovanskega kralja Svatopluka. Po njegovi smrti so dobili grad krški škofje. To pa je jezilo celjskega grofa, zato je razdejal dva grada, samo rifniškega ne. Tu se je naselil kruti graščak, ki je zelo trpinčil kmeta. Nekoč mu je prišel na grad berač, ki ga je prosil za milodar. Kruti graščak je naščuval nanj pse. Berač se še enkrat obrne in proti graščaku z roko. V tistem trenutku se je grad zrušil v razvaline. Graščak še dandanes čuva zlato v kleti. Kdor ga hoče rešiti, naj si na ponedeljek odreže tri leskove šibe, ki so zrastle v enem letu. Te šibe naj dobro spravi do petka. V petek naj gre k spovedi, zatem takoj na grad. Tam naj vleče šibe od leve proti desni, trikrat. Ko pride do vrat, se mu sama odpro. Šentjurčan si pa lahko nabere zlata, kolikor hoče. Graščak bo rešen.

Vikica Pepelnak,
Sv. Jurij ob juž. žel.

KVADRATI

(Darja Fajdiga, Anica Šinkovec in Irena Špenko, Kranj.)

1	2	3
2		
3		

1. Del ust.
2. Zuželka (mn.).
3. Bežati (samostalnik).

1	2	3
2		
3		

1. Žival.
2. Del obraza.
3. Rudnina.

1	2	3
2		
3		

1. Gozdček.
2. Uspavanje.
3. Močan.

1	2	3
2		
3		

1. Smer neba.
2. Reka na Vard.
3. Kača.

1	2	3
2		
3		

1. Pšica.
2. Del obraza.
3. Ptič.

1	2	3
2		
3		

1. Dom. žival.
2. Del obraza.
3. Sport.

1	2	3
2		
3		

1. Morska žival.
2. Zuželka.
3. Mesec.

1	2	3
2		
3		

1. Bolest.
2. Zuželka.
3. Sintetikum.

VELIKONOČNA KRIŽALJKA

(Vladimir Pue, Ljubljana.)

Navpično: 1. jadranski otok, 2. Grčiji pripadajoče mesto v južnem delu Bitolske kotline, 4. sosedinja, 6. ljudstvo, 8. gojitev, 10. brezosnovni glagol. — Vodoravno: 1. kratica za tekočinsko mero, 3. nedoločni zaimek, 5. svetopisemska oseba, 7. mestece v Boki Kotorški, 9. nerednost, 11. pes, 12. prvi človek.

ZLOGOVNICA „BUTARA“

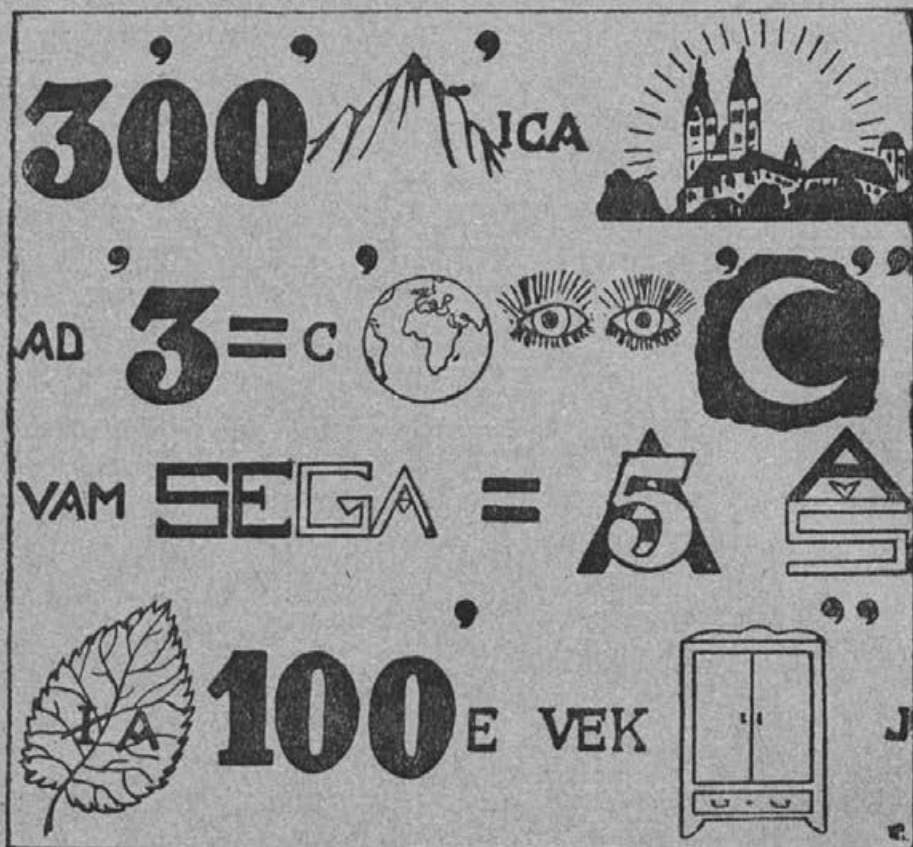
(Vladimir Pue, Ljubljana.)

Navpično: 1. drevo, simbol Slovanstva, 2. skupina potnikov in živali v puščavi, 4. loka, 6. jagoda, 7. afriška puščava, 9. sadno drevo, 10. pritok Save na Gorenjskem. — Vodoravno: 1. reka v liškem višavju, 3. stoti del dinarja, 4. okence, 5. gospa (tujka), 7. reka v Vrbaski banovini, 8. del človeškega telesa, 10. pokrajina v drinski banovini, kjer se nahajajo slani vrelci (sedanje ime je turško, in sicer Tuzla), 11. močvirska ptica.

REBUS

(Vladimir Puc, Ljubljana.)

Priporočamo tvrdke ki inserirajo v »Našem rodu«!

V 24 urah

barva, plišra in kemično čisti
obleke, klobuke itd Škrobi in
svetlolika srajce, ovratnike,
zapestnice itd — Pera, suši,
monga in lika domače perlo

tovarna **JOS. REICH**, Ljubljana

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

v Ljubljani, Prešernova ulica št. 3 s podružnico
na Miklošičevi cesti št. 13 je največja regulativna
hranilnica v Jugoslaviji.

Ima vlog nad 430.000.000.— Din, rezervnih skladov
pa nad mil. dinarjev.

Za pupilne naložbe ima sodni depozitni oddelok,
za varčevanje mladine izdaja domače hranilnice,
za pošiljanje po pošti pa svoje polonice.
Za vse vloge jamči mestna občina z vsem svojim
premoženjem in davčno močjo.

Hranilnica kupuje in prodaja tudi devize in valute
najkulantnje. Ta posel opravlja v svoji podružnici
na Miklošičevi cesti. Telefon centrale št. 2016 in
2616, podružnice št. 2367. Poštni čekovni račun
centrale št. 10533, podružnice št. 16188

Uradne ure za stranke so od 8 do 12